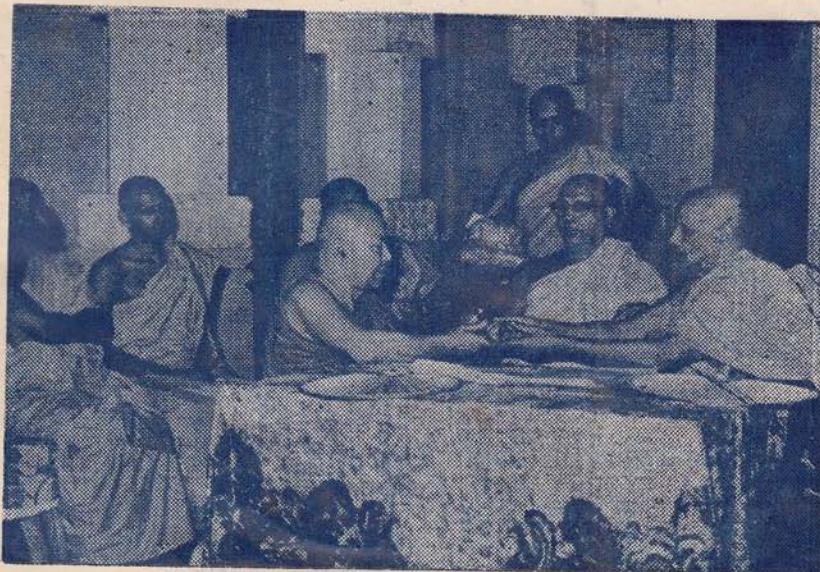

तमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स

आनन्दभूमि

THE ANANDA-BHOOMI

The only Buddhist Monthly Magazine of Nepal!

बुद्धधर्म सम्बन्धी

एक मात्र मासिक

पत्रिका

(श्रीलंकामा भिक्षु अमृतानन्दद्वारा 'त्रिपिटक विशारद शासन जोतक' मानपत्रले
विभूषित गरिएको)

यौः पुह्नी

एक प्रतिक्रो स्य. २।-
कार्षिक शुल्क- २०।-
आजीवन शुल्क २००।-

बुद्धसम्बत् २५२८
नेपाल सम्बत् १९०४
वर्ष १२

भाद्र पूर्णिमा
यौः
अंक ५

विक्रम सम्बत् २०४९
1984 A, D,
Vol. 12

भाद्र
Sept.
No. 5

पद्मनुस् बुद्धधर्मका अमूल्य निधि

बुद्धका समयलाई सोधखोज र अध्ययन मनन गने आफ्ना सम्पूर्ण जीवनकाललाई समर्पण गरिरहनुभएका डा० आचार्य भिक्षु अमृतानन्दद्वारा लिखित बुद्धधर्मका अमूल्य निधिका क्रममा निम्न पुस्तकहरू पनि प्रकाशित भएका छन् । मात्र बुद्धधर्मका लागि नभै व्यक्ति समाज र राष्ट्रहितका लागि पर्यन्त यी पुस्तकहरू पद्मनुस्-

- (१) बुद्धालोम शास्त्र चरित-भाग ५ (सारिपुत्र परिवय) -मूल्य-१४।-
- (२) बुद्धालीन राजपरिवार-भाग २ मूल्य-१६।-
- (३) बोधिराजकुमार कथा- मूल्य रु. ४।-

प्रकाशक-'आनन्दकुटी विहार गुठी' पुस्तक प्राप्तिस्थान-

- (१) आनन्दकुटी विहार गुठी- स्वयम्भू
- (२) बुद्ध विहार- भूकुटी मण्डप
- (३) धर्मकीति उपासिकाराम-श्रीवः विदार, नेघन
- (४) हीराकाञ्जी मुजिकाः- नागबहाल, पाटन ।

ग्राहकबंगयात् सूचि

आनन्दभूमि उल्लेख याना तयापि विशेष प्रतिनिधिपित जक यः नु ल्हापं नार्प थः ग् नां व ठेगाना स्पष्ट छ्वीक वीगु याना दिसैँ ।

व्यवस्थापक

आनन्दभूमि

विषय-सूची

बुद्ध-बचन	१	शक्ति-म्रमण	१२
आमणेर प्रश्न	२	तपाईँलाई वाहा छ कि ?	१३
"बज्जाचार्य"	३	सम्पादकलाई चिट्ठी	१४
चीन-भ्रमण	५	दीहा	१४
हिन्दू र बोद्धमा 'कर्म' सम्बन्धी केही भिन्नताहरू	७	प्रज्ञापारमिताया विषये छुं चर्चा	१६
बुद्ध ! पश्याउनलाई	८	सम्पादकीय	२०
बोधिसत्त्व-करूणा र		बौद्ध-गतिविधि	२१
उपकारको प्रतीकमय विकास	९		

ब्राह्मणदुष्ट भाष्णि

प्रधान—सम्पादक
भिक्षु कुमार काशयप

सम्पादक
सुवर्ण शाक्य
व्यवस्थापक
भिक्षु मैत्री

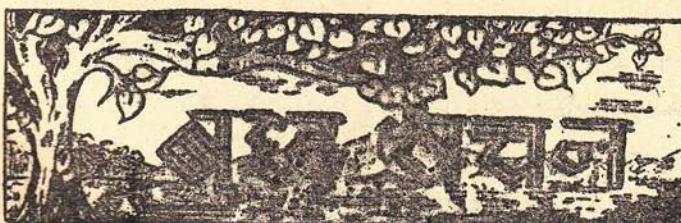
प्रकाशक
आनन्दकुटी विहारगुठी
स्वयम्भू, काठमाडौं
फोन नं. २-१४४२०

महावग—विनयनिटक्वाटः—

“चरथ भिक्खुवे चारिकं बहुजन हिताय
बहुजन सुखाय लोकानुकम्पाय अत्थाय
हिताय सुखाय देवमनुस्सानं । वेसेथ भिक्खुवे
धर्मं आदिकल्याणं मज्जे हल्याणं परियोसान
कल्याणं सात्थं सब्यञ्जनं केवलं परिपुण्णं
परिसुद्ध ब्रह्मचरियं पकासेथ ।”

भिक्षुहरू ! बहुजन हितको लागि, बहुजन सुखको लागि
विश्वमायि दयाको लागि, देव र मनुष्यहरूको हित, सुख
र कामको लागि संचार गर । भिक्षुहरू ! आरम्भ, मध्य
र अन्त्य समयसम्म कल्याण हुने धर्मको अर्थ र भाव सहित
उपदेश दिएर समूर्ण परिषुद्धि ब्रह्महर्चर्य (धर्म)को प्रकाश
गर ।

तृष्णाको पीछा गर्ने ब्राह्मीहरू बाँधिदाखेका औघोडा यैं घुमी घुमी रहन्छन्,
अतएव भिक्षु हो ? वैराग्यमार्गमा लागेर तृष्णा निरोधको आकांक्षा गर ।

श्रामणेर प्रश्न

प्र. एक नाम कि ? (एउटा कुरा के हो ?)	उ. छ अङ्गूष्ठिकानि आयतनानि । (छः बटा मित्री आयतन हुन्)
उ. सब्वे सत्ता आहारटुका (सम्पूर्ण प्राणी आहारमा प्रतिस्थित भइरहेछन्)	प्र. सत्त नाम कि ? (सातवटा कुरा के हुन् ?)
प्र. द्वे नाम कि ? (दुइटा कुरा के हुन् ?)	उ. सत्त बोज्कञ्चा । (सातवटा बोध्यञ्ज हुन्)
उ. नामञ्च रूपञ्च । (नाम र रूप हुन् ?)	प्र. अटु नाम कि ? (आठवटा कुरा के हुन् ?)
प्र. तीणि नाम कि ? (तीनवटा कुरा के हुन् ?)	उ. अरियो अटुञ्जिको मग्नो । (आठवटा अंगले युक्त भएको आयंमार्गं)
उ. तिस्सो वेदना । (तीनवटा वेदना हुन् ।)	प्र. चव नाम कि ? (नौवटा कुरा के हुन् ?)
प्र. चत्तारि नाम कि ? (चारवटा कुरा के हुन् ?)	उ. नव सत्तावासा । (नौवटा जीवलोक)
उ. चत्तारि अरियसच्चानि । (चार आयंसहय हुन्)	प्र. दस नाम कि ? (दशवटा कुरा के हुन् ?)
प्र. पञ्च नाम कि ? (पाँचवटा कुरा के हुन् ?)	उ. दस हञ्जेहि समझोगता अरहति बुच्छतीति । (दशवटा अंगले युक्त भएको अरहन्तभनी भन्दधन् ।)
उ. पञ्चुपादानवस्थाधा । (पाँच उपादान स्कन्ध हुन्)	
प्र. छ नाम कि ? (छः बटा कुरा के हुन् ?)	

द्वै त्रिंशाकार

अतिथि इमर्मिम काये केसा लोमा नखा दन्ता तचो, मंसं नदारू अटुनिञ्जं वक्तु, हरये यकनं किनोपरं पिहकं पप्फास, अन्तं अन्तगुणं उदरियं करीसं पितं सेम्हं, पुञ्चो लोहितं सेदो मेदो, अस्तु वसा खेलो सिङ्घनिका लसिका मुतं मत्थयनुञ्जन्ति ।

(यस शरीरमा बत्तीस प्रकारका वस्तु जस्तै केश, आडको रौ, नड, दाँत, छाला, मासु, नसाको समूह, हाड, मासी, मृगीला, मुटु, मासुको जालो, कियो, कलेजो, कोक्सो, सानो आन्द्रा, ठूलो आन्द्रा, गुदद्वार, गुहु, गिरी, पित्त, खकार, पीप, रगत, पसीना, तेल, आँसु बोसो, थुक, तिगान, च्याल र मूत रहेका छन् ।) ६२

“वज्राचार्य”

द्वापरयुगको आरंभ हुँदा दक्षिण भारतको शोभावती नगरमा बनकमुनि तथागत प्रकट भए। उनी श्री स्वयम्भूर श्री गुहेच्छरीको दर्शन गर्दै स्वर्गं तथा इन्द्रपुरी पुगे। अनि इन्द्रलाई ब्रह्मर्म गराई उपदेश दिई आफ्नो विहारमा फर्कनुभयो। त्यसपछि त्यही द्वापर युगमा वाराणसी काशीनगरदेखि श्री काश्यप नामका तथागत देखा परे। श्री स्वयम्भूर गुहेच्छरीको दर्शन गरी त्यस क्षेत्रमा बस्ने मरलोकलाई सत्धर्म कथा उपदेश दिए। त्र्यहाँबाट फर्केर गौड देशमा पुगे। त्र्यहाँका राजा प्रचन्ददेव वर्मनले श्री तथागत बुद्ध अपूर्व किसिमले पालनुभयो भनी आदर सहजार गरे। वैशाख चूक्ल पूर्णिमाका दिनमा पञ्चोपचार पूजा गरे। पिण्ड पात्र दान दिए। सो पात्र श्री काश्यप तथागतले गूहण गनुभयो। अनि प्रचण्डदेव राजलाई आज्ञा भयो— हे राजन्, तिमी स्वयम्भूक्षेत्रमा जाउ। सो स्थानमा श्री मञ्जुदेवका शिष्य श्री गुणाकर भिक्षु छन्। सो विक्षुको शरणागतभई ब्रह्मचर्यमा रही उनीसित प्रब्रज्यावृत लिनु र त्यस ब्रतको प्रभावले आचार्य पदवी पाई चिरञ्जीवी हुनेछौ भनी काश्यप तथागत आपना आश्रममा फर्कनुभयो।

त्यहाँ पछि प्रचण्डदेव राजाले श्री काश्यप तथागतको आज्ञा अनुसार आपना द्वोरा शक्तिदेवलाई राज्यमा स्थापना गरे। आफू नेपालको उक्त क्षेत्रमा आए। गुणाकर भिक्षुको शरणागत भई सबै धर्मशास्त्रको अध्ययन

गरे। उनैबोनाम शान्तिकर भिक्षु भयो। धर्मशास्त्रानुसार पुनरावृत्य भई आचार्य पद पाए र शान्तश्री नाम रह्यो। फेरि बज्राभिषेकद्वारा ‘बज्राचार्य’ भए। अनि जोगाम्बर योग ध्यानद्वारा मोक्ष योग बने। गुण कामदेवको राज्यमा अनावृष्टि हुँदा यीनै शान्तिकर बज्राचार्यले नौ नाग साधनाद्वारा वृष्टि गराएर लोकको उद्धार गरे। कलियुगको विचार गरी भविष्यसम्म हुने सुरक्षाकालागि तिनीले श्री स्वयम्भूको ज्योति गुप्त पारी विशाल चैत्याकारको निर्माण गरेका हुन्। त्यसैको सान्निध्यमा ती बज्राचार्यले स्थापना गरेका वसुपुर, अग्निपुर, वायुपुर नागपुर, शान्तिपुर नामका ५ पुर अद्यापि छन्।

मान बज्राचार्य

बराहक्षेत्र, सुनसरी

शान्तिकर शुरुको आज्ञानुसार गुणकामदेव राजाले चुन कर्कोटक नागलाई तवदहबाट स्वयम्भूको नवनाग साधना स्थलमा त्याउँदा थकाई मारेथे। स्वयम्भूको आग्नेयकोण मा कर्कोटक नागको मूर्ति लीन भएको एक ठूलो ढुङ्गो ‘नाग शिला’ नामले अद्यापि प्रख्यात छ। ‘शान्तिकर आचार्य’ तथा ‘शान्तिकर बज्राचार्य’ नाम अमर पारी तिनी शान्तिपुरमा योग ध्यान गरी बसे।

त्यसै दिन ने ज्यापू समेतको सहयोग लिई आफ्नो मन्त्र शक्तिले खिँचेर (करुणामय) मछिन्द्रनाथलाई नेषालमा ल्याई सुबृहिट गराई लोकको उपकार गर्ने बन्धु-दत्त वज्राचार्य र नाग भएका राजाको मन्त्रशक्तिद्वारा उद्धार गर्ने र अनेक लीला देखाउने जमुना गुभाजूको नाम पनि अमर छ ।

नेपालको पूर्वीय भागमा पन्ने विश्व प्रसिद्ध वराहक्षेत्र-देखि दक्षिण औलिया बाबा गढी स्थल कौशिकी तट चतरामा पन्ने दुर्वासा खोला जुन ऋषिको तपोभूमि हो त्यहाँ सिद्धि प्राप्त भएका दुर्वासा शिववर्मन राजाका पालामा फकीर रूपले प्रतिदिन स्वप्न तीर्थमा स्नान गर्थे । एक दिन राजाले सो कुराको परिचय पाए । केही दिन-मा गोदावरी सान्धिघ्यमा ती अन्तर्धयनि हुन लाग्दा शिव-देव बर्मन राजाले ती फकीरसित सोधे, ‘हे गुह ! हजुर अन्तर्धयनि भएर जान लाग्नुभयो , तपाईं नभएपछि मेरो कुन गति होआ ? त्यसकारण मलाई पनि पुनर्जन्म लिन नपर्ने, यसै जन्ममा मोक्ष प्राप्ति हुने गरी उद्धार गर्नु-होऽ ।’ भनी विनिति गर्दा फकीरले भने—

‘हे राजन् ! यस मनुष्य जन्ममा पाउन नसकिने कुनै कुरो छैन । जे चाहियो सोही पाउन सकिन्छ । त्यसको निमित्त उद्यमी हुनुपर्छ । त्यसकारणले श्री भगवान् बुद्धको उपासक भई तत्वज्ञान बुझी भिक्षु भएर बोधिचर्या व्रत गरेमा यही जन्ममा नै मोक्ष पद

पाइनेछ । जाऊ ।’ भनी अन्तर्धयनि भए । राजा श्यहाँ-बाट फक्ते । एकदिन असल चर्या भएका भिक्षुलाई भेटी ज्ञान पनि लिए । भिक्षु देनेको ४ दिनमा भिक्षु चर्या कठिन भएको कुरा गुरुलाई विनिति गर्दा भिक्षुले आज्ञा गर्नु भयो—

शाक्यवंश प्रजावन्दो जन्मना च प्रजापते ।

प्रवृत्त्या ग्रहणन् भिक्षु पुनरावृत्य वज्रधृ ॥

निर्वाणाक्षयं भूत्वा निरपेक्ष स्वभ व ते ।

द्व॒भ्य॑मेव प्रदातव्या वज्राचार्यादिकं पुनः ॥

शाक्यवंशमा जन्म भएका दशभित्रेक कुलिशेश्वरका कुल धर्ममा रहनेलाई वंद्य भन्नु र प्रवज्यावृत लिए पछि भिक्षु हुन्छ । फौरि भिक्षु धर्मबाट फक्ते आई कुलिशेश्वरको व्रत गरी कुल धर्ममा बस्यो भने कुलिश भनेको वज्र (मार्ग) यावमा गयो भने ‘वज्राचार्य’ हुन्छ ।

भिक्षु धर्ममा बसेर भने कुलिशेश्वरको व्रत लिई कुलधर्मं गर्नुहुँदैन किम्भने भंसारको विषय भोग छोडी निर्वाण पद प्राप्तिको उद्देश्यले भिक्षु भएकाले कुलधर्मं त्याग्नु अनिवार्य छ । कित भिक्षु धर्मबाट फर्किई कुलिशेश्वरको व्रत कुलधर्म गर्नेलाई ‘वज्राचार्य’ बनाउनु । कित शाक्य वंशमा जन्म हुने बाणप्रस्थ भिक्षु भइकने फौरि गृहस्थधर्ममा बसेका वन्द्यहरू हुन् र यिनोहरूलाई पनि ‘वज्राचार्य’ बनाउन् । इति ।

८५

प्रश्नोत्तर

- प्र. अपराह्नमा र रातमा जुन भिक्षुले प्रायः चिया नै चिया पिइरहेको देखिन्छ भने उनको यस्तो व्यवहार बुद्धको कुन विधान अन्तर्गत आउँदै ?
- उ. भगवान् बुद्धको समयमा चिया ढाँदै थिएन, यसैले चिया विउनेको यस्तो व्यवहार बुद्धको कुनै विधानको अन्तर्गत आउँदैन । जर्वर्दस्ती विधान भित्र ल्याउने पन्यो भने दातको रसको विषयमा भएको अनुज्ञाको अन्तर्गत राख्न सकिन्छ । किन्तु चिया त पातको रस हुन सक्दैन, त्यो त पातको कांडा हो ।

चीन-भ्रमण

अरनिको चैत्य

गत मई १३ तारीखका दिन विहान ८ बजेतिर चीनको सुरक्षित व्हाइट पैगोडा हेर्ने गए ।

या पैगोडा पेकिंग शहरभित्र छ । चीनको इतिहा-समा यो पैगोडा नेपाली कलाकार अरनिकोले बनाएका रहेछन् । अतः यी पैगोडा केहे वित्तिकै नै कुनै नेपाली-लाई नेपाली ढाँचाको हो भने लाग्छ । मेरो अन्दाजमा यसको उचाई कीब साठी सत्री हात होला । पैगोडाको दुबैतिर घण्टा वा माने घुमाउने कोठाहरू पनि छन् । तर यी कोठाहरू बन्द थिए ।

१२६० सालमा पैगोडा बनाउनको निमित्त अरनिको नैचाक्काट ल्हासा गएका रहेछन् । त्यहाँ चैत्य बनाइसकेपछि उनलाई १२७३ मा सांस्कृतिक विभागका प्रमुखमा नियुक्त गरियो । त्यसपछि 'फसुपा' भने लामासँग छनी पेकिंग आएका रहेछन् । त्यसपछि उनले पेकिंगमा यो व्हाइट पैगोडाको नक्सा बनाइदिएका रहेछन् ।

यो पैगोडा वा चैत्यमा नेपालको स्वभूमा वा महा-बौद्धको जस्तै त्रयोदश भुवनको आकार चाहिँ छैन जस्तो लाग्छ । केवल तल्लो मुख्य ठूलो गोलाकार माथि अर्को एउटा स्थानो गोलाकार छ र त्यसमाथि धातुको ठूलो छत्र छ । अनि त्यसमाथि गजूर छ ।

गत केही वर्ष अधि पेकिंगमा ठूलो भूइचालो जाँदा यस चैत्यको माथिलो भाग क्षतिग्रस्त भएको रहेछ ।

अनि त्यसलाई पुनरुद्धार गर्दा सो माथिलो गोलाकार भित्र लामा लामा पोकापारिराखेका चीनिया त्रिपिटक ग्रन्थहरू, केहो ढलौटका स्थाना स्थाना बुद्धरूपहरू तथा केही बौद्ध इतिहासका ग्रन्थहरू फेला परेका रहेछन् । पुनर्निर्माण कार्य गर्दा चाहिँ त्यहाँ पाइएका बस्तुहरू त्यसभित्र पुनः नराखी हाल विहारको कक्षमा प्रदर्शित भएका छन् जसलाई मैले राम्रोसँग हेरेको थिए ।

त्यहाँ प्रदर्शित पुस्तकहरूमध्ये केहीको नाम मेरा दोभिको सहायताद्वारा टिपेका ग्रन्थका नाम यी हुन्:

१. अभिधर्म महासंगीति
२. विनय
३. बौद्ध इतिहास
४. समन्तभ्र अवतंस सूत्र
५. योगाचारभूमि सूत्र र
६. हृदय सूत्र ।

यसको अतिरिक्त रूप, बज्र, घण्टा, सम्भाट, चेनुनको लेख, पञ्चवुद्ध भएको मुकुट (मुखः), तासको लुगा, सुनको स्थानो बट्टा र अमृताभको स्थानो सुनको मूर्ति आदि पनि थिए । अर्को एक स्थानो सुनको बट्टामा तिब्बती अक्षरहरू लेखिएका छन् । यस प्रदर्शनी-कक्षको पठाडिपटि ठूलो ढलौटको महाश्रम्भज लोकेश्वरको बसेको पुरानो सुन्दर मूर्ति छ । यस दिहारमा यत्र तत्र रंजना लिपि लेखिराखेको पनि छ । एउटा ऐनाका दराजमा दशाइराखेको चीनिया पुस्तकमा रातो मसीले धर्सो

लगाइराखेको देख्नेर मैले मेरा दोभाषेसँग सोडा उनले 'अरनितोलाई सांस्कृतिक विभागको प्रमुखमा नियुक्त गरेको' कुरा देखाइराखेको हो भने ।

लामा बिहार

नेपालसँग सम्बन्धित एक अर्को विहार पेर्किङमा छ । यो छो 'यौंग-है-गौंग' लामा विहार । यो विहार किंग राज्यको कांग सो समाटको ३३ औ वर्षमा (सन् १६१४) मा बनेको रहेछ । यो स्थान राजदरबार रहेछ । समाट यौंग झंगको राज्यारोहण हुनुभन्दा अघि मात्र विहारको रूपमा परिणत गयिएको रहेछ । यसरी यो लामा विहार २६० वर्ष पुरानो हो ।

यस बिहारमा तिब्बेतियन् परमाणुका मंगोलियन जातिका लामाहरू बस्दून् । अहिनेसम्म पनि त्यहाँ मंगोलियन जातिका लामाहरू बस्दून् र उनीहरूले तिब्बेतियन भाषाबाट नै सूचहरू पढ्दून् । हाल त्यहाँ बस्ने मंजुश्री मुनि शासन र पृथ्यमंगल भन्ने लामाहरूले मलाई पाँच चोक भएको सो विहारको सबभन्दा पछाडि-को घरमा उभिएको साढे बाउच्च फीटको मैत्रीबोधिसत्त्वको मूर्ति सातौं दलाइ लामाको पालामा नेपालबाट ल्याएको एउटै ठुका काठबाट बनाएको भनो भने । यसि मात्र होइन विहार प्रवेशद्वारदेखि लिएर जताततै दंलो-माथि र सतरीहरूमा रंजना अक्षरले "ये धर्म हेतु-प्रभवा" र "ओ मणिपद्मे हुँ" लेखिराखेको मा पनि मेरा आँखा गडेको थियो । चौथो चोकको घरमा सौंग खापाको ठूलो मूर्ति र कंग्यूर र तंग्यूरहरू छन् । तेश्वो चोकको घरमा दीर्घकर, शाक्यमुनि र मैत्री बुद्धका ठूला ठूला तीनवटा मूर्तिहरू छन् । दोश्रो चोकको घरमा पनि कए ठूलो बुद्धमूर्ति छ र पहिलो चोकको घरमा चीनको परम्परानुसार ठूलो पेट भएको हाँसिर बसेको ठूलो मूर्ति

छ । यस चोकको दार्या पट्टिको घरमा त्रिशम्बघी गुम्बचमूर्तिहरू, सेतो र नीलो तारका तांखा (पौत्रः) छन् तथा अरू पनि धेरै किसिमका तांखाहरू छन् । त्यहाँ दलाइलामाको सिहासन पनि राखिएको छ ।

हाल यस विहारमा ७१ जना लामा भिक्षुहरू छन् जसमध्ये हुइचार जना बाहेक अरू सबै ३० वर्ष मुनिका छन् । बैशाख पूणिमाको उपलक्ष्मा तीन दिनसम्म पूजापाठ भएको थियो जसमध्ये मई १३ तारीखका पहिलो दिनको पूजामा मैले पनि भाग लिएको थिएँ । त्यस पूजामा ४५ जना भिक्षुहरू नम्मिलित थिए । त्यस विहार भित्र जान ५० पेसाको टिकट लाग्दै । त्यहाँ हजारी स्वदेशी तथा विदेशी दर्शकहरूको धुइँचो देखें ।

त्यसाँच्छि म पेर्किङको राइट्रिय पुस्तकालय हेर्न गएँ । त्यहाँ कुनै नेपाली वा नेपालभाषाको पुस्तक छ कि भनी क्याटलग हेर्दा मैले कुनै पुस्तक पाउन सकिन । सन् १९६१ मा प्रकाशित भएको मेरो "बुद्धिष्ठ एक्टि-भिटिस इब सोसियलिष्ट कण्ट्रिज" भन्ने पुस्तक एउटा भेट्ट एँ । यस पुस्तकालयमा हाल ५५,७०,००० पुस्तकहरू छन् जसमध्ये ६० प्रतिशत चीनिया र ४० प्रतिशत विदेशी भाषाका छन् । ३,६०० विभिन्न नामका पत्र-पत्रिकाहरू र ७०,००० मासिक पत्रिकाहरू छन् जसमध्ये ५० प्रतिशत चीनिया भाषाका छन् । यसपछि बुद्धिष्ठ एशेसिएशनको प्रधान केन्द्र 'गुवांग-ची' विहार हेर्न गएँ । यस विहारमा ३१ जना चीनिया भिक्षुहरू छन् र जसमध्ये धेरैजसो तरूणहरू छन् । यस केन्द्रमा एक ठूलो स्वदेशी तथा विदेशी भाषाका बोद्ध पुस्तकहरूको संग्रहालय राखो छ । विहारको कम्पाउण्ड निक्के ठूलो छ । विहारको एकातिर चीन परम्परानुसार १८ जना अर्हत-हरूमा ठलौटका मूर्तिहरू पनि राखिएका छन् । *

हिन्दू र बौद्धमा 'कर्म' सम्बन्धी केही भिन्नताहरू

उपर्युक्त को समानताको आधारमा यसो हेर्दा हिन्दू धर्म को कर्मको सिद्धान्त र बुद्धधर्मको कर्मको सिद्धान्त र त्यसको अर्थ एउटै जस्तो लाग्नु रवभाविक हो । यही स्वभाविकताकै कारणले गर्दा क्तिपय व्यक्तिहरूले हिन्दू धर्म र बुद्धधर्म त पउटै रहेछ भनेर ठूलो भूल गरिरहेका छन् अनि वास्तविक प्रकाश नभेटेर अन्धकारमा अलमलिरहेका छन् । यसो हुनुको मुख्य कारण अज्ञान नै हो भन्नमा दुई मत नहोला किनभने बुद्धधर्मको गहिरो तह-सम्म पसेर अध्ययन गरेको खण्डमा बुद्धधर्म र हिन्दू धर्ममा धेरै नै विषयहरूमा भिन्नता पाइन्छ । यहाँ एउटै मात्र विषय 'कर्म' को हिन्दू र बुद्धको सिद्धान्तमा भएका मुख्य मुख्य भिन्नताको बर्णन गरिन्छ ।

१. हिन्दू धर्मको 'कर्म' को सिद्धान्त पूर्णरूपले आत्मा माथि निर्भर गर्दछ, तर बुद्धधर्ममा आत्माको अस्तित्व हुन्छ भने कुरालाई जूठो र निराधार बताइएको हुँदा बुद्धधर्मको 'कर्म' को सिद्धान्त आत्मामाथि निर्भर गर्ने कुरा आउँदैन ।

अर्जुन पाखिन, धरान

२. हिन्दू सिद्धान्तमा (ब्राह्मणी) आत्माको संसरण हुने भएको हुँदा अधिल्लो जन्ममा गरेको कर्मको असर

पछिपछि जति जन्म लिए पनि अनवरत रहिरहन्छ । अर्थात् अधिल्लो जन्ममा जस्तो कर्म गरेको हुन्छ त्यसको फल पछिल्लो जन्ममा भोग्ने पदच्छ, किनभने आत्मा त उही पुरानै संसरण भएर आएको हुन्छ । यो सिद्धान्तसँग पनि बुद्धको 'कर्म' को सिद्धान्त मेल खाँदैन, किनभने बुद्धधर्ममा आत्मा भन्ने बस्तु हुँदै हुँदैन । तसर्थ आत्मा नभएपछि त्यसको संसरण हुने त कुनै प्रश्न नै उठाउँदैन ।

३. हिन्दू सिद्धान्तमा मानिसले कुनै कर्म गरेपछि त्यस कर्मका दुइवटा परिणामहरू निरक्षण्ठन् । एउटा 'कर्म' गर्ने व्यक्ति आफ्नो कर्मबाट अँक प्रभावित हुन्छ र अर्को गरिएको कर्मको प्रभाव उसको आत्मा भित्र पनि पदेच । यसरी म नितले जुनसुकै कर्म गरेपनि त्यसको छाप आत्मामा नपरी छाड्दैन । त्यसकारण मानिस मरे पछि उसको कहिले नमर्ने आत्मामा अधिल्लो जन्ममा गरेका कर्महरूको प्रभाव रहिरहाउँछ । यसरी पहिला गरिएका कर्म र संस्कारहरूबाट आत्मा युक्त हुने भएको हुँदा पछिल्ला जन्महरूमा पनि त्यो त्यस्तै नै हुन्छ जस्तो पहिला थियो । विश्वका महान् बौद्ध धनात्माबादले यस हिन्दू सिद्धान्तलाई पनि एउटा अन्धविश्वास बाहेक अरु केही ठाउँदैन ।

४. अधिल्लो जन्मको 'कर्म' अनुसार यस जन्ममा फल भोग्नुपदंच भसी हिन्दू सिद्धान्तलाई मान्ने हो भने मानिसले यहाँ केही शुभकर्म गनु व्यर्थ हुन्छ, किनभने

उसको (मानिसको) पूर्वजन्मको कर्मको फल यस जन्ममा भोगदुखने निश्चित हुन्छ । अर्थात् एउटा मानिसले यो जन्ममा कस्तो भएर (दुःखी, सुखी, धनी, गरीब, विद्वान्, मूर्ख) बाँच्नुपर्छ भन्ने कुरा पूर्व निश्चित भएर आएको हुन्छ । उसले विद्वान् हुन चाहला तर पूर्वजन्मको कर्मनुसार उनले यहाँ महामूर्ख भएर बाँच्नु पर्ने हुन्छ । यस्तो स्थितिमा यसो मानिसले लाख कोशीश गरे पनि विद्वान् हुन सक्दैन । त्यसकारण यहाँ केही गल्नु, हुन्छु भनेर तम्सिनु व्यर्थ हुन्छ । यो हिन्दू सिद्धान्त हो बुन अति नै निराशवादी छ । बुद्धको सिद्धान्तमा मानिसले पूर्वजन्मको कर्मको फल यस जन्ममा भोगनु पर्दैन । मानिसले यहाँ प्रयास गर्दा नहुने केही छैन । मानिसले जन्मदा यहाँ केवल आफ्ना आमा बाबुका गुणहरू लिएर आएको हुन्छ तर्कि पूर्वजन्मको कर्मको फल ।

(५) हिन्दू सिद्धान्तमा 'ब्राह्मण' जन्म र जाति हुन्छ भनेर भनिएको छ भने बुद्धको सिद्धान्तमा ब्रह्मण र अब्राह्मण त यसै जन्मको कर्मले हुन्छ ।

(६) हिन्दू सिद्धान्तमा शरीर र आत्मालाई दुई भिन्नदभिन्नै अस्तित्व भएका बस्तु मानिएको हुँदा शरीर मरे पनि आत्मा भने कहिल्यै मर्दैन, बरू आत्मा शर र मरेपछि सुटुवक निस्केर जान्छ, तर बौद्ध अनात्मादादमा यस कुराको कुनै महत्व छैन किनभने आत्मा हुँदैदुर्दैन ।

यी माथिका भिन्नताहरूलाई जानेपछि पनि बुद्धधर्म र हिन्दू धर्म एउटै हो भनेर भन्न कसैगरी पनि सकिंदैन बुद्धधर्ममा वैज्ञ निकता, आधुनिकता, सत्यता र महानता छ भन्न सकिन्छ । यस धर्ममा जति पस्यो उति परदै जन मनलाग्छ । प्रत्येक बुद्धवचनामृतलाई हृदयंगम गर्न मनलाग्छ अनि यो सत्य नै सत्य भएको विश्वको एकमात्र धर्म हो भन्न मनलाग्छ ।

बुद्ध ! पत्थाउनलाऊ

- सुवर्ण शावम

जहाँ सबै अँध्यारो देख्छन्, वहाँ तिमी उज्यालो देख्छौ ।
 जहाँ सबै उज्यालो देख्छन्, वहाँ तिमी अँध्यारो देख्छौ ।
 सबै इहलोक परलोकमा चक्कर खान्छन्,
 तिमी ती दुबै छैन भन्छौ ।
 आमा बाबुमा सबै मोहित हुन्छन्,
 तिमी ती पनि केही होइन भन्छौ ।
 बुद्ध ! तिमी आफैलाई पनि केही होइन भन्छौ,
 म भने तिमीलाई नै देख्छु ।
 २४२८ वर्षको बूढो बाँचिरहेको म देख्छु,
 कोही पनि पत्थाउदैनन् होला ।
 बुद्ध ! तिमीले पत्थाउनलाऊ ।

बोधिसत्त्व : करुणा र उपकारको प्रतीकमय विकास

सम्बोधिको आकांक्षा लिएर बुद्ध हुनका लागि पारमिता गुणधर्मको पालन गर्न बुद्धकुलको व्यक्ति नै बोधिसत्त्व हुन् । मूल पालि वाङ्मय अनुसार कुनै जीवित बुद्धको सामुने निर्वाण (अहंतपद) पाउन सक्ने पुण्य-सम्भार भएको व्यक्तिले त्यस निर्वाण पदको प्राप्तिको इच्छा त्यागेर "म पनि बुद्ध नै होऊँ" भन्ने प्रार्थना गरेको र जीवित बुद्धारा "तथास्तु"को भविष्य व्याकरण एको सत्त्व नै "बोधिसत्त्व" हुन् । बोधिसत्त्वको यस घरिभाषा-लाई दीपंकर बुद्धको सामुने आजभन्दा चार असंख्य र एक लाख कर्तृपालि अगाडि सुमेध ऋषिले "भगवान्, यमा निर्वाणको आकांक्षा छैन । म बुद्धत्व नै चाहन्छु ।" भनी तेश्रो वारको प्रार्थना पछि दीपंकर बुद्धारा "तथास्तु" भनेर वरद व्याकरण गर्नुभएको प्राचीन दृष्टान्तबाट व्याख्या गर्दछ । सुमेध स्यशब्देलादेखि आफ्नो प्रत्येक जग्म पारमिता गुणधर्म अर्थात् बुद्ध हुने क्रिया पूरा गर्नुमा विताउनुभएको थियो । अन्ततः बोधिवृक्षमुनि सिद्धार्थ गौतमले बुद्धत्व प्राप्त गर्नुभयो । वस्तुतः दश प्रकारका अभिनिहार अङ्गका साथै कुनै सत्त्वारा बुद्धत्व प्रार्थना हुनु र कुनै जीवित बुद्धारा बुद्धत्व पाउने व्याकरण हुनु अवस्थादेखि त्यस सत्त्वको बुद्धत्व प्राप्तिको अवस्थासम्मको क्रियालाई बोधिसत्त्व धर्म भनिन्छ । यो बोधिसत्त्व धर्म पालन गर्ने व्यक्ति नै बोधिसत्त्व हुन् । बोधिसत्त्वका यावत् धर्म दश पारमिता, सप्त पारमिता कि वा षट्पारमितामा वर्गीकरण गर्ने परिपाटी भएतापनि सारांश रूपमा भन्ने

भए याघत् बोधिसत्त्व धर्म रूपणा र उपकारका उदाहरण-हरू हुन् ।

यो बोधिसत्त्वको महत्वभाव बुद्धको महापरिनिर्वाण पछि भिक्षुहरूका लागि पनि आकर्षणको विषय हुन ययो । बुद्ध पछि अर्को बुद्धको आविर्भाविको आकांक्षा नै यसको मूल कारण हो । बोधिसत्त्वप्रतिको तीकृ आकर्षणले गर्दा जीवित बुद्धको भविष्य कारण आँडि अभिनिहार अंगको पनि उपेक्षा शुरू भयो । बुद्ध हुने आकांक्षा भएका साधारण भिक्षु (सत्त्व)ले पनि भिक्षु रूपमा विनय धर्म पालन गरेर मात्र प्रार्थनाको बेला निर्वाण लाभ होस् भन्ने

भिक्षु सुदर्शन

ठाउँमा बुद्ध हुन सकोस् भन्ने कामना गर्न थाले । यसरी भिक्षुत्व पुण्य सम्भारको प्रभाव बुद्धत्व र निर्वाणपदका लागि विभाजन शुरू भयो । तापनि केही शताब्दीसम्म कुनै प्रकारका कामना गर्ने भिक्षुहरू एउटै बिहारमा सँगै वस्दथे । बड्डो चाख लाग्दो कुरो त यो छ, त्यसबेला तिनीहरूका बीचमा कुनै प्रतिस्पर्धाको भावना र श्रेष्ठत्वको अहंभाव थिएन । पछि आपसमा तिनीहरूले मध्यर व्यंगका रूपमा 'महायानी' र 'अहंत् यानी' शब्द प्रयोग गर्न लागेका थिए जुन प्रयोग पछि गएर श्रेष्ठता र क्षुद्रता बोधक रूपमा स्वीकार गर्न लाभे । बुद्ध हुने बोधिसत्त्व-शील बिशुद्धिभन्दा उपकार परक क्रियाकर्ममा अपेक्षा हुन्

थाल्यो । यही विनय पालनको अपरिवर्तनवादी अर्थात् शील विशुद्धिमा पुरा नै परम्परा चाहने एक स्थिरवादी एवं परिवर्तनवादी महासांघिकवादी भए । अलगिएका निकायहरूबाट आ-आफ्नो प्रचार प्रसार पछि अलग अलग गर्न थाले ।

महासांघिकवादीबाट महायान अर्थात् बुद्धगतिको विकास भए पछि बोधिसत्त्वचर्याप्रति आफ्नो शङ्खानुसार शुरू गर्न सकिने भए । फलतः पुण्ड-कार्य पछि बुद्धत्वकै कामना मात्र गर्न लागेको होइन, अपितु बुद्धका क्षीणासूत्र प्रमुख शिष्यहरू जस्ता कि सारिपुत्र, मौद्गल्यायन, आनन्द, राहुल आदि सबै भविष्यका बुद्धहरू भन्ने घोषणा समेत 'सद्धर्म पुण्डरीक'से गर्न थाले ।

यस ऐतिहासिक परिवर्तन भइरहेको बेलामा बोद्ध मूर्तिकलाको ठूलो विकास भयो । मूर्तिकलामा धेरै उन्नति भइसकेको भएतापनि बुद्धको स्वभावसम्म उनलाई मूर्तिमा ढाल्ने साहस त्यसबेला भएको थिएन । बुद्धको महापरिनिर्वाण पर्छ अशोकको समयसम्म पनि बुद्धको जन्ममा कमलको फूल बोधिप्राप्तिलाई बोधिवृक्षको रुख र रुखमुनिको रिक्त आसन, महापरिनिर्वाणलाई अस्थि मंजूषा बनाई संतौष मानेको थियो । केही शताब्दी पछि बुद्धको मूर्ति र बोधिचर्याको मूर्ति (ज्ञातकका बुद्धहरू) सँगै बोधिरूपको मूर्ति बन्न थाल्यो । करुणा र उपकार पक्षको सामाजिक आवश्यकतालाई दर्शनले बोधिरूपको विविध कथात्मक प्रस्तुतीकरण-द्वारा पूरा गरे । सारिपुत्र र मौद्गल्यायन जस्ता ऐतिहासिक व्यक्तित्वलाई बोधिचर्यामा विश्लेषण गर्नु भन्दा आदर्श चर्याकै विस्तरण सहज भए र मंजुश्री एवं समन्तभद्र बोधिचर्याको प्रसिद्धि फैलिन गयो । आयतिलोकितेश्वर बोधिसत्त्वको विविध कारूणिक र उपकारिक विराट् आकर्षणको विशाल वाङ्मय रूपको प्रमाण हो ।

दान दिएर नकं गएमा बलि राजाको उद्धार समेत पिण्ड पात्र लोकेश्वरद्वारा भए । करुणा आप्लादित व्यक्तित्व कमल फूलको आयुध धारण र वरद मुद्रामा बोधिरूपहरूमा छालान्तरमा गएर शक्ति र आभूषण जटिलता पनि देखा पनै थाले ।

निष्पत्ति योगादलीमा शक्तिसंग अङ्गालो हालेको बोधिरूपको बण्णन गरेको छ । मूर्ति र चित्रकलाको विकासमा विशेषतः पौभाःको विकासमा शक्ति पुग्नु दर्शनको ठूलो योगदान भएतापनि प्रसारणको फैलाव र लोकप्रियताको दृष्टिबाट एकान्त बोधिरूपहरूको अग्रस्थान भएको देखिन्छ । निष्पत्ति चीन, जापान, जावा सुमात्रा, भारत र नेपालमा एकान्त बोधिरूपहरूके लोकप्रियता बढी देखिन्छ, इसमा पनि मंजुश्री, आर्यवलोकितेश्वर र पद्मपाणि बोधिसत्त्व ठूलो शङ्ख र भक्तिसाथ पूजिने बोधिरूपहरू हुन् । नालंदाका प्राचीन बोधिसत्त्वका मूर्तिहरू, अजंताका भित्ती चित्रहरू, बुरोडुरका बोधिसत्त्वका मूर्तिहरू यसका प्रमाण हुन् ।

करुणा र उपकारको प्रतीकमय बोधिरूप आदर्शको विकास क्रमलाई निष्पत्ति योगादली ३ समूहमा विभाजित गरेर बण्णन गर्दछ । ती तीन समूहमा प्रथम समूहको नेतृत्व समन्तभद्र बोधिसत्त्वद्वारा भएको छ भने अर्को समूहको नेतृत्व मैत्रेय बोधिसत्त्वले गर्नु भएको छ । यसको एक साधारण कारण अरु बोधिसत्त्व दर्शनमा भन्दा मैत्रेय बोधिरूपमा येरवादीहरूको पनि सहमति भाव हो किनभने मैत्रेय बोधिरूप गौतम बुद्ध पछि हुने बुझ हुन् ।

समन्तभद्र बोधिसत्त्व बहुप्रकारका बोधिरूपको नेतृत्व गर्नु हुने पूर्णतः महायानो दर्शन र भावभूमि अनुसारका बोधिसत्त्व हुन्द्रहुन्दृ । उनी पीतदर्ण दार्यां हातबाट मुद्राको र बार्यां हातमा कलमको टुप्पा भएको तलबार आयुध

धारण गनुहुन्छ। यी अंगुधरू करुणा र अज्ञान हेतुका प्रतीक हुन्। जब उनी स्वर्णदर्णको हुन्थो दायाँ हातमा जवाहरातको एक रुप्या र बायाँ हातमा ... रिथत भएको हुन्छ। सम्पत्ता र प्रजाको प्रतीक रूपमा जब उनी नीलवर्ण र छः हत भएको हुन्छ, त्यसबेला उनको दायाँ हातमा क्रमशः वज्र, कर्तिक, परशु र बायाँ हातमा घर र कपाल लिएको हुन्छ र एक हातमा कमलको फूल वा बृह्माको रगत चुहिरहेको टाउको हुन्छ। यसरी फूल समन्तभद्र स्वरूपबाट वज्रयान दर्शन र धार्मिक स्पर्धाको भाव व्यक्त गर्दछ।

मैत्रेय बोधिसत्त्व पालि बाङ्मयमा पनि त्यतिको वर्णन भएको बोधिसत्त्व हुन् जति पनि संस्कृत बौद्ध बाङ्मयमा दुवै बाङ्मय हरू अहिले उनी बुद्ध हुन यस धरतीमा आउनका जागि तुषित देवलोकमा विराजमान भएको कुरा स्वीकार गर्दछन्। निष्पत्ति मोगावली अनुसार उनको वर्ण स्वर्णवर्ण छ। दुवै हात धर्मचक्र प्रवर्तन मुद्राका हुन्छन्। यो मुद्राका अहिले तुषित देवलोकमा धर्म व्याकरण गरिरहनुभएको भावभूमिलाई स्पष्ट गर्दछ। जब मंगल बोधिसत्त्वलाई ४ शक्तिको रूपमा चित्रण गर्दछ, उनको एक हात ब्रह्म मुद्रा र अर्को हात नागकेशर लिएको हुन्छ। यी ४ हातको मैत्रेय बोधिसत्त्व महानामको पढिल्लो देन हो, किनभने अज्ञता र बोरोबुदुर आदि स्थानका मैत्रेय बोधिसत्त्वका मूर्तिहरू २ हात के मात्र देखिन्छ।

बोधिसत्त्वहरूको नेतृत्वमा समन्तभद्र एवं मैत्रेय बोधिसत्त्व अघि देखा परेतापनि पद्मपाणि बोधिसत्त्व र मंजुश्री बोधिसत्त्व पनि कम महत्वपूर्ण कम पूज्य भएको देखिन्दैन। अज्ञान पंकजमा जन्मिने मानिसलाई दुखको सागरबाट मुक्त गरिकन अनन्त शान्त आकाशमा निवाणिमा प्रस्फुटित हुने कमल धारण गर्नुहुने पद्म-

पाणि बोधिसत्त्व लिच्छविकालसम्म धेरै पूजित भइ-सकेको कुरा लिच्छवि कालका पद्मपाणि बोधिसत्त्वका मूर्तिहरूबाट प्रमाणित गर्दछ। आफ्ना आध्यारिमिक जनक अभिताभ मूकुटमा धारण गर्ने पद्मपाणि बोधिसत्त्व नेपालको आफ्ने बोधिसत्त्व दर्शनको विशिष्टता हो।

पद्मपाणि बोधिसत्त्व पछि धेरै जसो महायानी बोद्ध देशमा पूजित हुने बोधिसत्त्व हुन्-मंजुश्री बोधिसत्त्व। ज्ञानको प्रतीक बोधिसत्त्वलाई मंजुश्रीवर, मंजुघोष, धर्मधातु वागीश्वर, मंजुभद्र, स्थिररचन, शिखधब, नीलपद्मोद्धा, शाहूलवाहक, महामती आदि नाउँबाट पनि जानिन्छ। जहाँ सुखावती व्यूह मञ्जुश्री बोधिसत्त्वको पहिला स्पष्ट वर्णन गर्दछ, त्यहीं निष्पत्ति मोगावली नील, पीत र श्वेत रंगका तीन मुख भएका मंजुश्रीको स्तुति गर्दछ। उनका ६ हातमध्येमा दायाँ हातमा क्रमशः तलवार, बरद मुद्रा र वाण हुन्थ बायाँ हातमा प्रजापारमिता पुस्तक, नीलकमल र धनुष हुन्छन्। साधनामाला स्वर्णरंगको तलवार र पुस्तक ग्रहण गरेको मञ्जुश्री बोधिसत्त्वको वर्णन गर्दछ।

बस्तुतः बुद्ध हुने बुद्धिकर सत्त्व नै बोधिसत्त्व हुन्। एक बुद्ध अनन्त प्रणीको कल्याण र हितका कारण हुन्छन्। त्यसै कारण करुणा र उपकारके आदर्श अनुसारगमा अनुकरणको प्रयत्नमा अनेक बोधिसत्त्वको पूजा अचंना भयो। तरुण गुरुमण्डल, करुणा रिनध स्वभावको भावरस युक्त, कमल फूल धारण गर्नु हुने बोधिसत्त्व भक्तहरूका जागि सधैं संसारको तापमा मुक्तिको शीतल छाया दिने बखत जस्तै हुन्छन्। यसै कारण कलाकारहरूले बोद्धदर्शन र कलाको विकासमा बोधिसत्त्वका बिबिध पक्षको दर्शन र कलात्मक अभिव्यक्तिमा आफूलाई समर्पित गरेका थिए, गर्दैन् र गर्ने पनि छन्। अस्तु।

आनन्दकटी विद्यापीठ स्तम्भ-

ଶୌକ୍ଷିକ-ମ୍ରମଣ

आनन्दकुटी माध्यमिक विद्यालयका ७५ जना
 विद्यार्थीहरूलाई गत चैत्र महीनामा शिक्षकहरू कृष्णराम
 पौडेल, प्रकाशबहादुर खेठ, राकेश श्रेष्ठ र संजय खरेल
 सहित सम्मिलित भई दार्जिलिङ, विराटनगर, धरान,
 धनकुटाका ऐतिहासिक धार्मिक र भौगोलिक स्थलहरूको
 भ्रमण गरा उनुका साथै विराटनगर स्थित उद्याग धन्दा
 समेतको अवलोकन गराइएको थियो ।

त्यसै गरी कन्या विद्यापीठतर्फबाट पनि सोही सम-
यमा प्र.अ. रत्नबहादुर बज्जाचार्य, स.प्र. अ. श्रीमती विमला
बज्जाचार्य, शिक्षिकाहरू सुश्री निमंला सिंह, सुश्री बीणा
श्रेष्ठ, सिष्टर मोनिका फ्रान्सिस सिन्हा र शिक्षक लानम
लामा सहित भई ६५ जना छात्राहरूलाई लुम्बिनी, पोखरा
र गोरखाका ऐतिहासिक धार्मिक र भौगोलिक स्थलहरूमा
ध्रमण गराइएको थिए ।

हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता

२५२८ औं बुद्धजयन्तीको उपलक्ष्यमा बुद्धजयन्ती समारोह ह समितिले आयोजना गरेको हाजिरी जबाफ प्रतियोगितामा आनन्दकटी माध्यमिक विद्यालयको तर्फ

बाट विद्य धर्महरू राजेश कम्बडबा, गोविन्द पोखरेल र
जनक राईले भाग लिएका थिए ।

वाद-विवाद प्रतियोगिता

२५२८ औं वुद्धजयन्तीको उपलक्ष्यमा नेपाल बाल संगठन केन्द्रीय कार्यालयद्वारा आधोजित बादविवाद प्रतियोगितामा कक्षा १० का ठाकुरप्रसाद शर्मा र कक्षा ८ का जनक राईले भाग लिएका थिए ।

अन्तरसदन हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता

२०४१ लागेको नवबर्षको उपलक्ष्यमा आनन्दकुटी
माध्यमिक विद्यालयका कक्षा १० का विद्यार्थीहरूले
अन्तरसदन हाजिरी जबाब प्रतियोगिताको आयोजना
गरेको धियो । इस अवसरमा विद्यालयका सुपरिवेक्षक
श्री न्हुँचेवहादुर वज्राचार्यले विद्यार्थीहरू लगानशील भई
ज्ञान र सीपको विकास गर्न अग्रसर हुनुपर्ने कुरा सम्झाउ-
नुभयो । इस अवसरमा शिक्षक श्री लक्ष्मीप्रसाद प्रसाईले
विद्यार्थीहरूले आफै सरीक भई यस्ता कायंक्रम गरेकोमा
खसी प्रकट गनुभयो ।

(प्रस्तुतकर्ता-शि. लक्ष्मीप्रसाद प्रसाई)

आनन्दभूमि

तपाईं लाई थाहा छ कि !

१. श्रीलंका (ताम्रपर्णी दीप) मा बुद्धधर्म सम्बन्ध अशोकका वर्तीस वर्षीय छोग महेन्द्र स्थविरले थहाँ देवानां प्रिय तिष्ठले राज्य गरिरहेको बेला ई. पू. २४३ मा बुद्धधर्म भित्राएका थिए र उनमे थहाँ ४८ वर्षसम्म धर्म प्रचार गरे।
२. वर्मा (सुवर्णभूमि) मा सर्वप्रथम बुद्धधर्म ई. पू. २४८ तिर सोग र उत्तर स्थविरहरूले भित्राएका थिए।
३. चीनमा सर्वप्रथम आउने भिक्षुहरू भारतका काश्यप-मतंग र धर्मरक्षा थिए। थहाँ सबैभन्दा पुरानो मठ 'हो लोयाड' अर्थात् 'घोडाको मठ' थियो। यस मठमा सर्वप्रथम आउने भिक्षुलाई सेतो घोडामा बसाले ल्याएको हुनाले थसलाई 'लोयाड' भनिएको हो।
४. तिब्बत (भोट) का सम्राट् श्रोड चड गम्भी (६१७-६५०) को पालामा नेपाल नरेश अंशुगर्भा की छोरी भक्तुटी (खूचुन) र चीन नरेशकी छोरी बेचिन (कोडजो)ले दाइजोको रूपमा तिब्बतमा सर्वप्रथम बुद्धधर्म सन् ६४० मा भित्राएका थिए।
५. थाइलैण्ड (स्थाम) मा थाई नरेश श्री सूर्यवण रामले सन् १३६२ मा श्रीलंकावाट भिक्षुहरू छिकाएर देशमा धर्म सुधार गरेका थिए।
६. खोतनमा राजा विजय सम्भवको पाला ई. पू. २११ मा काश्मीरका भिक्षु वैरोचनले सर्वप्रथम बुद्धधर्म भित्राएका थिए। उनलाई राजाले भाम विहार बनाइदिएका थिए।
७. चीनका भिक्षु सुण्डो सर्वप्रथम सन् ३७२ मा उत्तर कोरियाको कोगयु भन्ने ठाउँमा पुगे। थसै बेला कोरियामा बुद्धधर्म भित्रिएको थियो।
८. सन् ५६८ तिर कोरियालीहरूले जापानमा बुद्धधर्म भित्राएका थिए। कोरियाका राजाले जापानी राजालाई पठाएको एक पत्र सँगै जापानमा बुद्धधर्म भित्रिएको विश्वास गरिए।

आनन्दभूमि

शरीरको आनन्द
स्वास्थ्यमा छ,
मनको आनन्द
ज्ञानमा ।

-थेल्स

सम्पादकलाई रिंगी

श्रीमान् सम्पादकज्यू

अ.नन्दभूमि !

महोदय,

लु. अ. गुल्मी जिल्ला अन्तर्गत रिंडी बजारमा
एक बौद्ध मन्दिर जुन सुगन्ध विहारको नामले जानिएछ
मलाई लाग्छ शायद यो विहार गुल्मी जिल्लाको एक मात्र
विहार हो । तर यहाँ करीब ४-५ वर्षदेखि भिक्षु भन्ते
कोही पनि छैनन्, तर पनि श्रद्धालु महानुभवहरूको
सहयोगबाट दैनिक पूजा चलिरहेछ । यहाँ भिक्षु भन्तेको
बस्ते पनि रात्रो सुविधा छ 'त्यसैले यस' सुगाध विहारमा
भिक्षु भन्तेको व्यवस्था गरिदिनु हुन सम्बन्धित समिति
समक्ष निवेदन गर्दछु ।

रामेश्वरमान बजिमयः

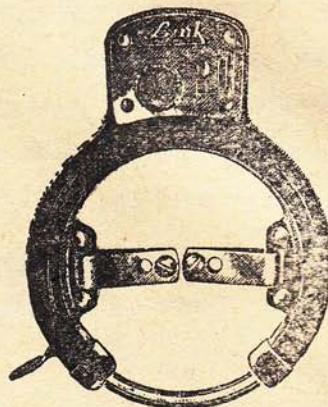
सुगन्ध विहार टोल

गुल्मी रिंडी बजार

भारतय दक्षिण अपो चूपु
बाइस्कलया ताः

LINK

लिंक

safex

साफेक्स

दयक हूँ :

CYCLO INDIA
B-5, INDUSTRIAL ESTATE
ALIGARH-202001
(INDIA)

दोहा

- सत्यनारायण गोयन्का

धर्म न हिंदू बौद्ध है, धर्म न मुस्लिम जैन ।
धर्म चित्त की शुद्धता है, धर्म शान्ति शुख चैन ॥
धर्म धर्म तो सब कहें, पर समझे ना कोय ।
शुद्ध चित्त का आचरण, सत्य धर्म है सोय ॥
कुदरतका कानून है, सब पर लागू होय ।
विकृत मन व्याकुल रहे, निर्मल सुविद्या होय ।
द्वेष और दुर्भाव के, जब जब उठे विकार ।
मैं भी दुखिया हो उठूँ, दुखी करूँ संसार ॥
मैं भी व्याकुल ना रहूँ, जगत न व्याकुल होय ।
जीवन जीने की कला, सत्य धर्म है सोय ॥
यही धर्म का परख है, यही धर्मका माप ।
जन जन का मंगल करे, दूर करे संताप ॥

अनिच्छावत् संखारा

(स्व० पद्ममान शाक्य)

तानसेन व्रतबन्ध समितिका प्रमुख, तानसेन भीमसेन टोल निवासी धार्मिक र सामाजिक क्षेत्रमा असीम सेवा गर्नुभएका हाल्ला जेठा मामा पद्ममान शाक्य परलोक हुनुभएकोमा वहाँलाई निर्बाण प्राप्त होओस् भनी हामो भगवान् बुद्धसँग प्रार्थना गर्दछौं ।

-भिक्षु कुमार काश्यप
-भिक्षु विष्वलानन्द

प्रज्ञापारमिताया विषये छुंच्चर्चा

नयू त्वनेतु जरु मखु थःथःगु बुद्धि अनुरूप वास
 दयकाः सकल प्राणीगणिं दुःख सुख पूर्वक जीवन हुना
 च्चंगु दु। मानवत विवेकशील जूर्लि हे पशु पन्थि कीट
 पतंग आदि स्वयाः च्चवन्हाः मह प्राणीया दजीय् समावेश
 याना तःगु सबं विदितगु खेखः। मनूत नं न्हापा जंगलय्
 वास पाइपि जनावरत हे खः। लिपा गुफावास
 आहां वयाः छें दयकाः च्चवनेसल। वहे निवास बलचां-
 निसें कयाः थों सीमेष्ट धलान यानाः निर्माण याइगु
 बंगलाय् अनेक सामानं सिगार याना तयू स्तरय् दयकाः
 विवेक बुद्धिया चमक्तार प्रदर्शन यायां विकसित जुया
 च्चंगु खने दु। मेले इखुंचां चाया छें दयका तःगु जुगां
 जुग दःसां तवि च्चकुति हे विकास यायू शक्ति मदसे
 गन खः अनहे सीमित जुया च्चवन। थुकि मानव व पशु
 पन्थिया अन्तर दुगु प्रत्यक्ष प्रमाण याउँक हे विवेचना
 यायू।

मानव धायर्वं सकले समान स्तरय् च्चने फुगु मखु।
 खला सकसिके बुद्धि दु। खुं खूवनेत कम बुद्धि विकाःगु
 खैमखु। अथे हे भ्रष्टाचार, अन्याय व अत्याचार धायू नं
 चलाकी दाउपेच मदयकं मगाः। मानव व पशुपन्थिया
 भेद बिवेक याकातःगुर्लि विवेक मदुहा भनू व पशुया विचय्
 भिन्न खनेमन्त। उकि मानव जीवनय् निपुलं दुगु जुल।
 छपु अज्ञानी मूर्खंपि वनिगु संवृति लौकिक गनं कवहाँ
 वनाः संसार चक्रय् लाइ। मेगु परमार्थ अलौकिकं थाहाँ
 वनाः जगतहितया धायू लगय् जुया: दुःख मुक्तगु मुक्ति

मार्गय् अग्रसर जवःगु। आध्यात्मिक क्षेत्रय् दुहाँ वनेत
 अःपु मजू, मफैगु न मखु। छुं ख्यं वस्तु योजना हे थड्डीमा
 पिनेजक स्वयां वास्तविकता हासी मखु दुने थ्यक वनाः
 विवलेषण, अन्वेषण यःनाः वाला स्वय् माल। कार्यसिद्ध
 यायूगु ग लागी योजनावद्व रूपं क यंक्रम दयकेगु आवश्यक।
 छगु कपिया हे जक वास्तविक रूप सोयूवलय् भोंपैचिनाः
 दयका तःगु। भों गनं वल ? धायू छ्यानाः फिनाः
 उत्पादन जगु। हापाखें धायू बुगा वल। वहे हां धग्
 वीजं उत्पत्ति जूगु खः। धुक्षणं वाला सोयूवलय् छगू
 थोपा, अणु, करेन्ट अले शून्य सिवाय् मेषु कल्पना यायू
 फैमखु। स्वां ह्वयकेगु छगू आयोजनाया रूप हे काःसा
 पुसा पिइसाथ हे बांलाक स्वां ह्वोइमखु। पुसा होलेत नं चा
 न चुकाः मिलय् याय माल। चुलि होय धुक्काः नं साः लः
 त्रिया: धायू पुया: व्यानाः क्रमवद्वरूपं हेर विचार याःसा
 जक हे न्हाइपुक स्वां होइ। मतलब न्हागु याखें पूर्वकेत
 नं तरिकासाथ कार्यन्वयन यायू अभिवाय। ध्व तरिकां
 संचालन याइद्व हे प्रज्ञा, दान, शील, क्षान्ति वीर्य, ध्यान
 तक सीधा थाहाँ वनाः नं आच्चिर प्रज्ञा मलातकि पूर्ण
 छवीमखु, पारञ्जत उवीमखु। वरु न्हापा हे प्रज्ञा महसीकाः
 क्रमशः अग्रसर जूसा याकनं बोद्धिज्ञान लायकै। गुणनं
 पुसा पी धुनकि तःलय् हाकया: पिहाँ वैगु नापं दचःने
 हः चुलि नं वै। हायात दुद, विचय् वाकि दनिगु धमं व
 हः चुलि वःपूयात संघ धकाः विवैचना याना तःगु तर्क
 नं रहस्यपूर्ण जू।

बोद्धमत प्रतिपत्तिमार्ग माने ज्या है याना यंकेगु धर्म
 जुगुलि उपदेश न्यनांजक मगः अस्मास यथा अनिवार्य ।
 चर्या मया तले बुद्धयात सन्मान याहू धायमच्यु ।
 मानवया तःधम्ह शत्रु है अज्ञन । श्व है तु असंतुलन
 चातावरण जुयाः पिज्वै । चक्रः छम्ह गृहपर्ति श्रद्धेय
 आनन्द भन्तेबाके डर त्रास मज्जीक होशियार ज्वी फेयु
 उपदेश दुलाकि धकाः न्यंगु न्ह्यसःया लिसलय् मैती भावना
 दयकेगु थः कतः धकाः भा: म पिसे समान खनेगु, शत्रु
 मर्यकेतूरूप, स्कन्ध गाखे जक इयान मतसे खने मदुगु वेदना,
 संज्ञा, संस्कार, विज्ञान सम्बन्धय न ध्यान तयमाल । प्रसाद
 रहित ज्वीयु माने चित्तयात नियन्त्रण यायमाल धकाः
 आज्ञा दयका विजयात । मैती भावनाया प्रभाव मानव
 तयके जक मखु पशु तयके नं लावं धैगु खै उखें थुखें न्यने
 मदुगु मखु । श्रीलकाया सुनसान जंगलय बासयाना
 बिज्याइपि भिक्षु ल्यू ल्यू जंगली जनावरत नं शानितपूर्वक
 भ्रमण यावं धैगु खै न्यने दु ।

लोकबहादुर शाक्य

करं लोभं वर्णकाः बुद्ध धर्मय दीक्षित यायगु स्थान
 मदु । मनोभावना परिवर्तन यायमा गुलि सच्चा बोद्ध
 ज्वीगुली समय लगय ज्वी । मन हीकेगु छु कदम नं थुकी
 समावेश मज्जु मखु । बुद्धं नं तःधंपि शत्रुतयत अनेक
 धर्मचक्र प्रवर्द्धन यानाः ज्ञानया शस्त्र अस्त्र प्रहार यानाः
 दयय यानाः प्राणीगणपित कल्याण याना विज्याएगु दु ।
 अथे है अनेक ऋद्धि पराकूम वर्णनाः नं सकलयात चित्त
 बुद्धय ज्वीक बोध याय फैगु तथा चित्त स्थिर याय
 मरुपि दुष्टपिनियु हांकयात निस्वार्थया प्रभावं कसय
 ज्युयाः हिम्मत तयाः सामना यानाः उद्धार यायगु कदम नं
 खनेदु । याकःचा जुलकि कला: लुमंकीम्ह नन्दकुमारया

उपमा थन न्ह्यथनेफु । पाठ ध्यान याकूबलय कला:
 लुमंकीगु भावना नियन्त्रण मज्जुसेलि छन्ह नन्दकुमारयात
 छगु बनय यंकाः ग्वाराग्वारां चिकं दायका तःयु जसी
 वर्णनाः छंत उकी कोफायगु धकाः न्यंकुसेलि जि छु
 पाप यानाः थयःगु कथोरगु यातना बीत्यना धकाः ग्याग्यां
 न्यसेलि वहे कला: लुमंतिया देष न्ह्यथन । अर्चलि कला:
 लोमंकाः मन हीकल । चित्त स्थिर याय मरुग्वहसिया मनय
 अनेक म्वाः मदुगु विषय जक वात्तुवालाः फुमुलुगु कल्पनां
 भयविया बल धाःसा मानसिक चिन्हां ग्रस्त ज्युयाः जीवनया
 गति मुचारूरूप न्ह्याके फैमखु । मनह केगु हे सन्दर्भय
 मेयु छगु उपमा । अनेक चित्तां ग्रस्त ज्युयाः शासन
 चलय याथत धी धी ज्युया छम्ह जुजु महात्मा
 समक्ष उपस्थित ज्युयाः थःगु पीर मर्का प्वका विजयात ।
 अःखः कर्थ थर्नि न्ह्यन्हु खुन्हु वैगु देहावसान ज्वीगुर्जि
 यःयःगु न धकाः महात्मां उपदेश बिया विज्यासेलि
 जुजु रुन नहेमनसे न्हिगु फुकक चिन्ता छखे हुतिनाः
 सीगु छगुली जक ध्यान आकर्षित यात । निश्चित दिनय
 निघन मज्जुसेलि जुजु हाकनं महास्मायाथाय वनाः कारण
 ध्यवलय मन मध्यकुसे नियन्त्रण याय फतकि जक हे
 थाहां वनेफं धैगु लिसःविल । चित्त स्थिर व नियन्त्रण
 याय मफयाः अधिकांश गृहस्थित बन्धनय लाना च्वसां
 वहे चित्तयात बसय तयाः सत्कर्मपाखे अग्रसर जुयाच्वपि
 महानुभाव व वैरागीतसे मोक्ष प्राप्त याना च्वंगु दु । चित्त
 स्थिर यायगु क्षेत्रय स्वविवेक बुद्धिया स्थान सहत्वपूर्ण जू ।
 खुयानय मज्जु, कपिनियु सेके मज्जु धैगु विवेक दुपि जक
 दुसा बर्गेचाय पःखाया आवश्यक मदु । ज्ञान मदुपि मस्तसे
 कचिगु फल नापं बाकि मतसे खाना काइगु बार्नि यानाः
 पःखाः माःगु खः । मनयात बसय तयगु सिलसिलाय
 नयपित्याहसिया न्ह्याने नयगु तया व्यूसां तवि चुतुषुतु

मर्वं केनु सहस्रि दिना नयगुपाष्ठे ध्यान मतयगु मनोवृत्ति
ग्रहण यथक्यक सक्षम ज्वीमा, चित्तमजुरूति ज्वीमाः ।
अतः प्रज्ञापारमिता या मौलिक मिद्धान्त वर्थ न ना प्रकार-
या मनय् पिजवया चत्वनीगु तकनायात नियन्त्रण यानाः मन
मध्यक्षेगु । मन धैंगु हे आत्मा जूगुलि आत्मायात नैरात्मा
यानाः आत्मा हे मदयका छोयगु जुल ।

चत्वय् उल्लेख याना कथ संवृत्ति लौकिक धका परमार्थ
लौकिकया क्रमशः दोष गुण छु छु ज्वी इमिसं गथे
साधारण याइ यायमाः धैंगु खैं अध्ययन मनन याना
मध्यिषु उपाख्यं परित्याग यानाः भिंगु गुण ग्रहण याय
सत्केमाः । आचार्य हरिभक्त जुँ अभीष्टमयालंकारय्
उल्लेख याना विज्ञानु अमानुषिक चरित्र थथे खः
१. धर्माधिता (कर्तव्य शिक्षा म्हमस्यूपु) २. अनक्षर
(ज्ञान बुद्धि शिक्षा मदुम्ह) ३. अएकता (परस्पर विरोध
ज्वीगु) ४. अनुचित परतन्त्रता (स्वार्थ जनपिंगु अधिनय
जाइगु) ५. अनुदोगि (समध मौन्ति यायगु उत्साह
मदुगु) ६. बिवेकहीन (भ्यायनीतियात अनादर जूगु)
७. असमान व्यवहार (स्वतन्त्र अधिकार मध्युसे एकतन्त्र
शासन चलय् जूगु) ८. सुधान अनिच्छता (विघ्नोपद्रव
अशान्ति जुया च्चंगुयात मुधान याना यके मथूगु) ।
थुक्षं परित्याग यायबहु खैं सीकाः सतकं जुया: पला छी
धाःगु दुसा हानं ग्रहणयाय बहु थःत थम्हं म्हसीकेनु
आत्मशुद्ध ज्वीगु पत्त बंध्यज्ञय् उल्लेख याना तःगु
विवेचना थथे खः— १. स्मृति सम्बोध्यज्ञ (होस तया
च्चनेगु) २. धर्म विचय् सम्बोध्यज्ञ (अनित्य दुःख
अनात्मा धका: खकेगु) ३. बीर्य सम्बोध्यज्ञ (अकुशल-
यात दवय् याना: भिंगु कल्पना हयगु प्रयत्न) ४. प्रीति
सम्बोध्यज्ञ (क्लेशयात दवय् यापयगु) ६. समाधि सम्बो-
ध्यज्ञ (मनयात बसय् तयगु) ७. उपेक्षा सम्बोध्यज्ञ
(तटस्थता) ।

प्रज्ञापारमिता दयःयागु रूपय् विभिन्न धार्मिक स्थलय्
प्रदर्शन यानाः पुजा यायगु खनेदुसा द्विरप्यवर्ण महा
विहारय् लुँयागु रञ्जना आघलं चोयातःगु प्रज्ञापारमिता
सफूत पुजा यानाः पाठ याकेगु प्रचलन दु । तर उकीया
अर्थ कनेगुली जनता धमंगुरूपिसं कुतःय ना विमज्या: ।
प्रज्ञापारमिता म्हसीकेगु लैंवी दृष्टि तथ्यवलय् थवया
प्रमाण मदु, जोडा मदु, उत्तर मदु, समान मदुगुली नम न
जुया च्चंगु जुल । साधारण रूपं वनेदलय् अलमलय्
ज्वीगु सम्भव, विन्तु उकीया गुह्य रहस्य उलाः थव के
फतकि प्रज्ञापारमिता म्हसीगु जुल । प्रज्ञापारमिता ग्रन्थ
थुलि उच्च तथा गम्भीर रूपं रचना याना तःगु जुलकि
चानचुन मगजं बोत्र याय थाकु । गुह्य निदेशनय् उपमा
व्युद्धुं सेने कने याःसा याउक ग्रहण यायकै । असमान
थासय् समान याना वनेगु सन्दर्भय् छां उपमा थथे
उल्लेख याना तःगु दुः वर्थ गःगु लैंय न्यासि वनेगु कठिन
तुता मं चुया: वनेला धका: खुरुखुरु वनाः जक नं पार
याय फंगु मखु अःखः तुतामं चोदयलाः धाःसा ज्वीफु
अपितु गत्थाय् लाक तुतामं चूसा चोदयली मखु धैंगु सोच-
विचार यानाः ठिकठिक थासय् उपपुक्त तरिकाँ चुयावते
फःसा जक हे तुतां ज्यालगय् ख्वी । थयागु प्रद्यक्षिगु वि
वेक रूपि तरीका हे प्रज्ञा खः । प्रज्ञापारमिता कहरूपय्
खनेदु । नाना प्रकारया थयाय लगय् नाः जगत हित याय-
गु सेवा यायगु क्षमता दु । थवयात कुलि चिया रूपय्
कया: जक सोसां मामुलि कुलिचां दुरु कुलि धवाकुलि
चिकंथल कस्तिथल इत्यादि किसिमं छबलाः सेवा यायफु ।

संवज्ञता हे प्रज्ञापारमिता नुगःचु खः । संसारया
दक्षपदार्थ धैंगु थयागु थथे जुया च्चंगु धका: स्यम्ह
थूम्ह, कनेफुम्हसित संवज्ञ धाइ उर्कि आदि निस्से अन्त
तक (उत्पत्तिनिसे निरोधतक) संवज्ञता लाय फ्यमा
महासमूद्रय् रत्न भा:वनेथे प्रज्ञापारमिताय् संवज्ञता

माः वनेमा धैंगु उक्ति अतिकं ग्रहण योग्य जू । अले प्रज्ञा-पारमिता महस्यौहसित मिनय् फैमखु, व साधीकाः भ्याइ-मखु, तोप क्यूकूसां वैत लाइमखु, छति फुक्य् यानाः म्हचाथाय् नं बतेफू । बैंगु दोप त्वीके फैमखु । जटाया सँयें निस्तुनिला च्वनिगु समस्यायात नं चर्चा यायां चाताचरण चकंकाः सामना यायगुली समर्थं ज्वी ।

बौद्धमत व्यवहारय् छच्छलेगु दर्शनं जूगुलि राग द्वेष मोहु आदि शब्दुयत थःगु मनं त्याकाः लोक कल्पाणकारी ज्याय् अग्रसर जुया विज्याःपि अर्हत् बोधिसत्त्व थें ज्ञाःपि अद्वेष महानुभावपि इव जगत्य् खने मदुगु मखु । महास्थविर, भिक्षु आचार्यं पण्डित, महात्मा, राजनीतिज्ञ, विद्वान् । समाजसेवकमध्ये सुनसुं उक्त गुण दुर्पि तथा हासिल यायगु मन सुधा क्याः प्रयास यानाच्वर्पि निश्चयनं दु । गुगु देशंजा निस्वार्थं भावनां करणा त्याः बोधिसत्त्वथेंजाःपि कायंकर्ताति भेगु मुलुक्य् छोयाः अनया जनता तयगु लागी लैं दयकेगु, कलकाखर्नां आदि निर्माणया ज्या थःपिन्तं हे सम्पन्न याय् धुकाः राज्ययात्त हस्तान्तरण यानाः अमर मैत्री भावना व्यक्ता अकिगु जगत कल्पाणया पला:हे धायमाः । गुब्ले राज्यया सर्वोच्च अधिकारीपि बोधिसत्त्व थें जुयाः शासन सञ्चालन यायमाः धकाः नेता तयस् इनाप याःगु नं न्यने दु ।

प्रज्ञापारमिता महसीकेगुया लागी साधारण रूपं

अद्ययन यानां जक मणात, चित्तय्लाकाः विचार मनन यायमाल गुक्ति छ्यनय् समेत असर लाइ । खैसयाँ जक मजिल ज्ञान दयांजक मणात । ज्ञनया गुण नापं धारणा याय् फय्के माल, निस्वार्थी भावनां चायके माल । आकाशय व्यया च्वेम्ह इमां तेल्लाक दृष्टि तयाः स्मृति जुयाः क्षय् जमिनय् ययाःगु थष्या.गु दु बरतु धकाः विचार यानाः खका च्वंनीथें तं क्षण शक्ति दय्के माल । प्राणिपिनिगु शरीर संसारया गु तृष्णा, अविद्या अज्ञानं उत्पत्ति जुयाच्वंगु धकाः सीके माल, ध्वीके माल । तिसांतियातःगु दु तर लुँछफुति हे मदु । पिने यवको धर्मयाना थें देके वनीम्ह, भिक्षुपिनिगु सेवा तहल याइगह, दान नं याइग्ह परात्मु मत्ती हाकु थःगुलि पुण्य लाय् मफुम्ह धैंगु उक्ति अनुरूप नवकलि तिसांतियां मणात, सय्के सीके धुन धकाः नापं कल्पना मयासें, हिं धकाः मयासें, कायगु मत्ती समेत मतसें, खनेद्यक ध्वीक अकुशलगु ज्ञान चित्तय् थ हाँ व्य् मफक्यक समान चित्त यानाः ज्ञानचर्चा सय्काः सीकाः राग द्वेष मोहं मुक्तगु चर्या ग्रहण यानाः धारणा यानाः परेक्षा यानाः उपदेश वियाः सेनाः कनाः बुद्धया नां त्वःमफीक ग्रन्थ रचना यायां गावक पाक्य् जुजु' खोसि खला आक्से आफ तज्याना वैथें तु' परिपक्क जुलकि हे प्रज्ञापारमिता महसी गु जुल ।

बायरनको भनाइ

रगतको खोलो बगाउनुको सट्टा एक थोपा आँसु पुछ्नुमा
बढी साँचो प्रसिद्धि छ ।

सुन्पादकीय

नेपाली भिक्षुसंघको पुनर्संभा

बुद्धधर्ममा बुद्ध, धर्म र संघलाई त्रिरत्न भनिन्छ । यी त्रिरत्नको शरण नै बोद्धको लागि ठूलो कर्तव्य र निर्वाणमार्गको लक्ष्य हो । महायानीहरू महामानव गौतम बुद्धल ई निरञ्जन निराकारको रूपमा र धर्म र संघलाई पनि महाशक्तिको रूपमा प्रतीकात्मक रूपले पूजा र संस्मरण गर्ने गर्दछन् । वास्तविक रूपमा त्रिरत्नको मतलब भगवान् बुद्ध, बुद्धद्वारा मार्गनिर्देशित धर्म र ती धर्मको प्रतिपालन र यहुण गर्न खडा गरिएको संघ हुन् । यस्ता संघमा बुद्धका अनुयायी धर्मदूत भिक्षुहरू हुने गर्दछन् । भिक्षुहरूका लागि छहुँ नियम र आचरणको तजुँमा गरिएको छ । यसैको आधारमा बुद्धधर्मको प्रचार प्रसार र व्यवहार सुधार गर्नु नै संघको कर्तव्य हो । शुद्ध आचरण सहितका यस्ता संघमा बुद्धधर्मप्रति आफू-लाई अपेक्षा सारा बौद्धहरू बुद्धका अनुयायी बन्दछन् ।

संघ भम्माले भिक्षु जो मानव हुन् र जसमा गुण-दोष दुवै समावेश हुन सक्छ को कर्तव्य सहितको संगठनात्मक स्वरूप हो । यदा कदा समय परिस्थितिले संघमा विकृति पनि आउन सक्छ र त्यस विकृतिले बुद्धधर्ममा नै आघात पुन्याउँदछ र समाजहरूको आलोचना प्रत्यालोचनालाई मनन गरी संघमा छलफल र कमजोरी

हटाउने उपाय गरिन्छ, अनि अह सुधार एवं सुदूढीकरणमा पनि अग्रसर हुने गर्दछ ।

आज नेपालमा बुद्धपितृभूमि भएर पनि बौद्ध अनुकूल वातावरणको हास हुँदैजानु र सही उन्नति हुन्नसकेको कुरा सर्वसाधारणले महसूम गरेको छ । यस बेला नेपाली भिक्षुसंघले धेरै वर्षदेखि सुसुप्ताचस्थामा रहेको संघलाई पुनर्जागृत गरी यथादेश्य बौद्ध वातावरण सूजना गर्न सभाहरू गर्न थ लिएको कुरा जनसमक्ष आएको छ । अ जको क्षीणबुद्धो इन्तु न चिन्तु भएको विकराल समयमा यसरी संघको पुनर्संभा गर्नु ज्यादै समयोचित ढाँचिएको छ । यसबाट यो आशा गर्न सकिन्छ कि भिक्षुहरू स्वयं उदाहरण बन्नेछन् र नेपालीहरूले महामानव शान्तिका अग्रदूत आदर्श नेपालीपुत्र भगवान् बुद्धको सदुपदेशलाई सम्भक्ति गर्हण गरी मनसा वाचा कर्मणा नेगाल र नेपालीको समुन्नतिको लागि अग्रसर हुनुपर्ने जस्ता कुराको विशद व्याख्या सहित भिक्षुहरू सबैको सामूकायंरत रहनेछन् । यस संघले सच्चाभिक्षुसंघको रूप लिनेछ र यसप्रति सरकारी र गैरसरकारी सबै निकाय तथा जनसाधारण पर्यन्तले सधाउ पुन्याई नेपाली मात्र एक भई नेपालको गौरवमा दृढ रहनेछन् भन्ने कुरामा आनन्दभूमि ठूलो आशान्वित भएको छ ।

श्रीष्ट बौद्ध धार्मिकालय

(नेपाली भाषा)

बुद्धको शान्ति सन्देश मानवजातिको
आबाज हो ।

काठमाडौं, श्रावण २९ गते—

श्रीलकामा भएको विश्वबौद्ध सम्मेलनलाई सन्देश बवसंदै श्री ५ महाराजाधिराजबाट बुद्धको शान्ति सन्देश आजको शस्त्रास्त्रको होडबाजीको बुनियामा मानवजातिको लागि सुरक्षा र त्राण दिने मानवजातिको आबाज हो भन्ने कुरा स्वच्छ पारिवर्कसेको छ । बुद्ध जस्ता विश्व वन्द्य जन्मेको नेपालमा शान्ति क्षेत्र कायम हुनु आजको स्थितिमा ज्यादै उपर्युक्त कुरा हो हुङ्कूम भएको छ । यसै परिप्रेक्षमा नेपाली जनता र सरकारले १५ औं विश्वबौद्ध सम्मेलन नेपालमा गर्ने निश्चय गरेका र सबै सहभागीबाट सहयोग प्राप्त हुने अपेक्षा समेत श्री ५ महाराजाधिराज सरकारबाट राखिबक्सेको हो ।

त्यसै सम्मेलनलाई सन्देश पठाउनुहुँदै प्रधानमन्त्री लोकेन्द्रबहादुर चन्दले शान्तिको लागि योगदान गर्न तथर एहेका श्रीलकामा विश्वबौद्ध सम्मेलन भएकोमा खुशी प्रकट गर्नुभयो । साथै श्री ५ को सरकारले नेपालको धर्मोदय सभाले राखेको प्रस्ताव अनुरूप नेपालमा १५ औं विश्व बौद्ध लम्मेलनको आयोजना गर्न समर्थ गरिएको कुरा पनि बताउनु भयो । श्री ५ को यस सन्देशलाई श्रीलंगाका पत्रपत्रिकाले बढी प्राथमिकता दिई प्रचार गरेको कुरा त्रिरिटक विशारद शासन जोतक उपाधि पाउनु-भएका भिक्षु अमृतानन्दले बताउनुभएको छ ।

विश्व भ्रातृत्व बौद्ध संस्थामा नेपाल उपाध्यक्ष

श्री लंका, श्रावण २९ गते

विश्व भ्रातृत्व बौद्ध संस्थाको आयोजनामा भईरा-

खेको १४ औ विश्व बौद्ध सम्मेलनमा भाग लिन जानुभए-का धर्मोदय सभाका अध्यक्ष आचार्य भिक्षु अमृतानन्द उक्त सम्मेलनद्वारा उक्त संस्थाको उपाध्यक्षमा निर्वाचित हुनुभएको छ ।

यस्तै विश्व भ्रातृत्व बौद्ध युवा संस्थाको उपाध्य-क्षमा नेपालको यंग मायन बुद्धिष्ठ एसोशिएशनका मीन-बहादुर शाक्य निर्वाचित हुनुभएको छ ।

भिक्षु अमृतानन्द विभिन्न विभूषणले सम्मानित

चौधौ विश्व बौद्ध सम्मेलनमा भाग लिन जानुभए-का आचार्य डा० भिक्षु अमृतानन्द महाथिर श्रीलकामा विभिन्न स्थानका विभिन्न उच्च निकाय तथा महान् व्यक्ति-हरूद्वारा सम्मान विभिन्न विभूषणद्वारा विभूषित हुनुभएको छ ।

श्रीलकामा बुद्ध शासन समृद्धि र खम्बूद्धिका लागि स्थापना भइराखेका स्थान अमरपुर र रामठज विकायहरूको संयुक्त तीनै निकायका महानायकहरूद्वारा भिक्षु अमृतानन्द लाई नेपालको महानायक र त्रिपिटक विशारद विभूषणले विभूषित गरियो । यसरी विदेशी भिक्षुलाई भव्य सम्मान-द्वारा सम्मानित गरेको श्रीलंगा कुद्धशासनको इतिहासमा नै पहिलो पटक हो ।

यसरी नै ठाउँ ठाउँबाट विशिष्ट धर्माधिकारीहरू—
द्वारा त्रिपिटक विशारद सासन जोतक श्री धर्मरक्षित
वंशालंकार धर्मकीर्ति श्री र भाषाविद् त्रिपिटक विशारद
आदि गौरवमण्ड पदबाट विभूषित हुनुभएका आचार्य भिक्षु
अमृतानन्दलाई सरकारी उच्चाधिकारी तथा विभिन्न
विद्वान् एवं धर्मशासनरत महानुभावहरूद्वारा विभिन्न
पुरस्कारले पुरस्कृत पनि गरिएको थियो । विदेशमा
पर्यन्त नेपाली मात्रको इज्जत कीर्ति राख्नुभएका भिक्षु
अमृतानन्दले प्रत्युत्तर वक्तव्य दिनुहुँदै त्यस प्रकारको सम्मा-
न नेपाली भिक्षु संघको लागि गौरव भएको कुरा बताउ-
तुभष्टौ ।

विदेशमा महासंघदान

श्री लंका, शावण २३ गते

आपनो उमेर ६६ वर्षमा प्रवेश गरेको प्रदर्शया
ग्रहण गरेको ४८ वर्ष पूरा भएको र उपसम्पद भिक्षुत्व
पाएको ४४ वर्ष पुगेको सुखद उपलक्ष्यमा श्री लंकाको
परम धर्म चेतोय परिवेणमा श्री लंकाका तीने निकायका
महानायकहरू सहित ६६ जना भिक्षु श्रामणेरहरूलाई
धर्मोदय सभाका अध्यक्ष तथा विश्व भातृत्व मण्डल
(W.F.B.) का उपाध्यक्ष भिक्षु अमृतानन्द महास्थविर-
ले भव्यरूपले महासंघदान गर्नुभयो । यस पुण्यमय भोजन-
दानको अतिरिक्त १३ वटा थाटपरिकार सहित थरू
विभिन्न परिष्कारहरू पनि प्रथेक भिक्षुलाई आपनै हात-
बाट प्रदान गरी पुण्यकार्य गर्नुभएको थियो ।

लुम्बिनी सम्बन्धी समितिलाई प्रभावकारी

गराईने

श्री लंका, शावण २७ गते

श्री लंकामा भएको १४ औं विश्वदीदू सम्मेलन-
ले संयुक्त राष्ट्रसंघद्वारा न्यूयोर्कमा गठित लुम्बिनी
सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय समितिलाई बढी प्रभावकारी र

लुम्बिनी मुख्य गराउन ईरक्याइको सुप्रिवेक्षणमा वैक्क-
मा स्थानान्तरण गर्ने प्रस्ताव पारित गरेको छ ।

चिनिया प्रतिनिधि मण्डल स्वदेश फिर्ता

श्री लंका

राष्ट्रपति जुनियस रिचाड जयबधंन तथा श्री लंका
को वर्ड फेलोसिप अफ बुद्धिष्ट सेन्टरका अध्यक्षको निमन्त-
णमा श्रीलंकाको १४ औं विश्व बौद्ध सम्मेलनमा भाग
लिई चिनिया प्रतिनिधि मण्डल स्वदेश फर्केका छन् ।
१९५० ई०मा स्थापित उक्त सेन्टरको चीन संस्थापक
सदस्य हो ।

नेपाली भिक्षुलाई ऐतिहासिक मानपदबी

साउन २८, श्रीलंका—

श्रीलंकास्थित बुद्धका दन्तधातु मन्दिर क्याप्डीमा
महानिकायका महानायकद्वय मलवतु आस्मिन्हिरहरूद्वारा
नेपालका लब्धप्रतिष्ठित भिक्षु अमृतानन्दलाई श्रीलंका
देशमा ऐतिहासिक रूपमा पहिलोपल्ट 'त्रिपिटक विशारद
शासन ज्योतक' मानपदबीले सम्मानित गरेको छ ।

नेपाली तीर्थयात्री स्वदेशमा

काठमाडौं, भाद्र ६ गते—

गत श्रावणमा १५ दिने श्रीलंकाको तीर्थयात्रामा
गएको नेपाली टोली स्वदेश फर्केको छ / भिक्षु मैत्रीको
नेतृत्व तथा काठमाडौंको नटराज ट्रस्ट एन्ड ट्राभेल्स र
कोलम्बोको स्ट्रीमलाइन समिसको संयुक्त थायोजनामा
गएको त्यस टोलीमा श्रीलंका बौद्धसंघका प्रतिनिधिहरू
पनि समिलित थिए - उक्त टोलीने श्रीलंकाका प्रधान
मन्त्रीको कायलियमा प्र० मं० रशासिह प्रेमदासका ३२
इंच अगलो २० किलो वजन भएको बुद्धमूर्ति प्रदान
गरेको थियो ।

पुरस्कार वितरण तथा प्रवचन समारोह

भक्तपुर, भाद्र १६ गते-

२५२८ औं बुद्धजग्नीको उपलक्ष्यमा भक्तपुर जिल्लाध्यायी अन्तर्माध्यामिक 'महामानव गौतम बुद्ध' विषयमा भएको निवन्ध प्रतियोगिताको पुरस्कार वितरण तथा प्रवचन समारोहमा भिक्षु अश्वघोष महास्थविरले बौद्ध धर्म अन्तर्गत ३८ गुण रहेको र ती पूर्णमध्ये मंगलका तीन बुणलाई विस्तारपूर्वक व्याख्या गरी बडो चाखलाग्दो र बच्चा बूढा बूढी शिक्षित अनक्षर सबैको हृदयमा छाप पर्ने र रसयुक्त गरी सरल र सरस गरी बताउनुभयो । यस्तै भिक्षुद्वय सम्यक्ज्योति र सुशोभनले बुद्धवर्मका पंचशोल ने पनि शान्तिको लागि पर्याप्त छ, अतः यसलाई पालन गर्ने सबैले प्रयत्न गर्नुपर्ने कुरामाथि प्रष्ट्याउनुभयो । बौद्ध दर्शन परिषद्द्वारा गराइएको निवन्ध प्रतियोगिताका निवन्ध परिक्षण गर्नुहुने सुवर्ण शाक्षले विद्यार्थीहरूले जति कुरा व्यक्त गरे तो कुरा पूर्वाग्रह रहित र चोखो विचार छन् । यसप्रकार का अभिव्यक्ति प्रोट र विद्वानहरूबाट पनि कममात्र व्यक्त हुने कुरा बताउदै धर्म भनेको सदाचार र सद्ब्याहार नै हो अतः यस्ता क्रियाकलापहरूद्वारा साना बाल बालिकाहरूलाई सानैदेखि जग बस्ने गरी ज्ञान दिन र यस्तामा भाग लिन लगाउन घरपरिवार र विद्यार्थीहरूले पनि समुचित ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू बताउनुभयो । पुरस्कृन विद्यार्थीहरूलाई पुरस्कार निनुहुँदै भक्तपुर नगर पञ्चायतका प्रधानपञ्च ज्ञानद्वादुर न्याइच्याईले आफू बुद्धवर्मबाट प्रभावित भएको कुरा बताउनुभयो । समारोहमा स्वागत गर्नुहुँदै परिषद्का अध्यक्ष सरच्चन्द्र बजाचार्य ले परिषद्को गतिविध र उक्त कर्यक्रम वारे प्रकाश पार्नु भयो । तुवाकोटा उपासक धर्मरत्न शाक्यले बुद्ध जन्मेको देशको नागरिक र बौद्ध प्रतिनिधि भई विदेशतिर जाँदा

पर्यन्त विदेशीहरूलाई बुद्ध र बुद्धधर्मका बारेमा केही कुरा बताउन नसक्ने नेपालीको स्थितिप्रति दुख प्रकट गर्नुभयो अन्तमा भक्तपुर निवासी श्री शाक्यले सभापतिको आसन-बाट शिक्षा दिनेलामात्र होइन लिनेले पनि ग्रहण गर्न तत्पर रहनुपर्छ तथा अभिभावकहरूले आपनो बालबालिकालाई आफैले पनि चाहिने उत्तरेणा र रेखदेख गर्ने गर्नु पर्ने कुरामा जोड दिनुभयो । उक्त समारोहमा भिक्षु अश्वघोषद्वारा प्रदान गरिएको पञ्चशोलबाट शुरू भएको थियो ।

भिक्षु अमृतानन्द काठमाडौंमा

काठमाडौं भाद्र २ गते-

मित्रराष्ट्र श्रीलंकामा भएको १४ औं बिश्वबौद्ध सम्मेलनमा भाग लिनुभई धर्मोदय सभाका अध्यक्ष तथा लोक बौद्ध सम्मेलनका उपाध्यक्ष भिक्षु अमृतानन्द महास्थविर काठमाडौं फक्तनुभएको छ ।

स्वागत समारोह

काठमाडौं, भाद्र ८-

साहित्य चक्रवर्ती आचार्य भिक्षु अमृतानन्दलाई श्री लंकाका वैनिकायका महासंघ सभाद्वारा प्रदान गरिएको त्रिपिटक विशारद सहित महानायक पदवीको सम्मान गर्ने धर्मकीति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीद्वारा एक स्वागत समारोहको आयोजना भयो । उक्त समारोहमा भिक्षु अमृतानन्दको सराहना गर्दै वहाँको द्विपिटक बुकाउने सरल प्रक्रिया, तिर्भीकि धर्मदेशन, बिश्वबौद्ध सम्मेलनको आयोजनामा सक्रियत आदिमा यस्ता महान् पद्धतिले विभूषित हुनुभएको कुरा भिक्षु सुमंगलले बताउनुभयो । धर्मकीति अध्ययन गोष्ठीका अध्यक्ष अनगारिका धर्मवतीले भिक्षु अमृतानन्दको बुद्धकालीन कृति बिश्वकोषको रूपमा लिइसकेको कुरा मायि प्रकाश पार्नुभयो ।

ठास अब्दसरमा भिक्षु अमृतानन्दले भन्नुभयो कि सर्वप्रथम नेपालको इतिहासमा जयस्थिति मल्लले भिक्षुहरू लाई निष्काशन गरेका थिए र पछि राणकालमा भिक्षु महाप्रज्ञालाई देश निकाला गरियो । यसरी भिक्षु निकाली बुद्ध धर्ममा मार आए पनि नेपोलमा भिक्षुहरूले बुद्धशासनको लागि प्रयत्न गर्दैआएका छन् । भिक्षु वा अनगारिकाको संघया बढेर मात्र केही हुँदैन अनगारिका धर्मवतीले जस्तै काम गरी बढो मात्रामा पुस्तकहरू प्रकाशित गरी ठोस कार्य गर्नुपर्दछ । अन्तमा पूर्णकाजी तुलाधरले धन्यवाद ज्ञापन गर्नुभएको थियो ।

अभिनन्दन समारोह

भाद्र १६, पाटन—

पालाली संगमले पालालीहरूको बृहद् भेलाको धायोजना गरी बुद्ध दर्शनका मर्मज्ञ सुप्रसिद्ध लेखक भिक्षु अमृतानन्द महास्थविर रमा० इन्द्रलाल भारतीको सम्मानमा अभिनन्दन पत्र समर्पण गरेको छ । उक्त सम्मानमा मी. सु. नारायण प्रसाद श्रेष्ठले आजभन्दा करीब २०० वर्ष पहिले लुम्बिनी अञ्चलमा जन्मनुष्टएका बुद्धमङ्गले सभभन्दा पहिले चीनमा गएर बुद्धधर्म प्रचार गर्नुभएको थियो र अहिले भिक्षु अमृतानन्दले अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा बुद्धधर्मलाई प्रचार प्रसार गर्नुभएको छ भन्दै भिक्षु अमृतानन्दलाई श्रीलंकाका बौद्ध निकायहरूबाट श्रेष्ठ पदकहरूले विभूषित गरेको कुरा श्रद्धायोग्य छ भन्नुभयो ।

सम्माननीय कमलराज रेग्मी, डा. अयोध्याप्रसाद प्रधान, युगलकृष्ण मल्ल, अच्युतराज रेग्मी, डा० केशरजंग रायमाझी, माननीय हरिवहादुर थापा र यादव सिंह रायमाझीबाट भिक्षु अमृतानन्द र मा. इन्द्रलाल भारतीका बिशिष्ट गुणहरूबारे चर्चा गर्नुभयो ।

भिक्षु अमृतानन्दले प्रत्युत्तर वक्तव्यमा पालाली बम्धुहरूसँग एक ठाउँमा बसी समारोहमा भेला भई संगम गर्न दाउँदा आफूलाई खुशी लागेको र बुद्धको पालामा शाक्यहरूलाई कोशलहरूले नाश गर्न खोज्दा भगवान्ले कोशल राजालाई ज्ञातिहरूको द्याया नै शीतल छ भन्नुभए भनुसार आफूलाई पनि शीतल लागेतो कुरा उल्लेख गर्नुभयो ।

प्रवचन कार्यक्रम

आवण १६, पाटन—

पाटन रुद्रवर्ण महाविहारमा अनगारिका संघद्वारा आयोजित बुद्धशासन विकासित गर्ने दिशातर्फको प्रवचनमा अनगारिका धर्मवतीले बौद्ध परियत्ति शिक्षाको आवश्यकता माथि जोडिदै शिक्षा लि दिए अनुसार आचरण पनि गर्नु पर्न र सिद्धान्त र व्यवहारमा समन्वय हुनुपर्ने कुरा बताउनुभयो । यस्तै भिक्षु हुन ३११ गुणको आवश्यकता छ भने अनगारिका हुन २२७ गुणको आवश्यकता छ अतः विनयपूर्वक बुद्धशासनको अनुसरण भरी उपासक उपासिका, भिक्षु र अनगारिकाहरूले आफ आपनो कर्तव्य पालन गर्नुपर्ने कुरा स्पष्ट्याउनुभयो । पञ्चशीलबाट प्रारम्भ भएको सो कार्यक्रममा अनगारिका संघको अध्यक्ष अनगारिका सुशीलाले संघको परिचय दिँदै सबैको स्वागत गर्नुभएको थियो । अर्का वक्ता लोकवहादुर शाक्यले विश्वबौद्ध सम्सेलनमाथि प्रकाश पार्दै समाज उत्थानमा महिलाको भूमिका रहने कुरा बताउनुभयो । अन्तमा यशोधरा निं० मा० विं० का प्रधानाध्यापिका अनगारिका माधवीले धन्यवाद ज्ञापन गर्नुहुँदै बुद्धधर्म प्रसार गर्ने तर्फ अरू सेवाकार्य छै नै तत्परताकासाथ लाभनुपर्छ भन्नुमयो ।

(नेपालभाषा)

भिक्षु महासंघया समागम

गुंलागा द्वादशि, यस-

पूज्य संवत्नायक ब्रजानन्द महास्थविरया सभापतिश्वय
शाक्तयसिह विहारय् भिक्षु महासंघया सभाय जूगु
निर्णयकर्थ पूर्वं सूचना अनुभार कर्तिकया १, २, ३, ४, व ५
गते मञ्चुसे मंत्रियरया १८ गतेनिसे २२ गतेतक न्यान्दुयंकं
स्थानीय आनन्दकुटी विहारय् भिक्षुसंघ समागम छवीगु
दिन कोद्धित । उगु सभाय थोलंका, वर्मा, थाइलायण्डया
छम्ह छम्ह महानायकपिन्त नं निमन्त्रणा याष्टगु निर्णय जुल ।

बुद्ध व शान्तिक्षेत्रवारय् प्रवचन

गुंलागा द्वादशो, यै—

नेपाल बोद्ध समाजया भवसालय् जूगु बुद्ध व शान्ति-
क्षेत्रया वारय् प्रवचन समारोहया प्रधानमन्त्री लोकेन्द्र-
बहादुर चन्द उद्घाटन यानादिल ।

उक्त समाजया अष्टाक्ष भिक्षु बुगोभनया सभापतिश्वय
जूगु उगु कार्यक्रमय् समाजया संस्थापक व संरक्षक
माननीय प्रेमबहादुर शाक्यं थःगु स्वागत भाषणय् अले
प्रधानमन्त्री परराष्ट्रमन्त्री पदमबहादुर खत्री, भिक्षु-
सुदर्शन व अनगारिका धर्मावतीपिनिसं बुद्ध व
बया शान्तिनीति नेपालय् जक मञ्चु विश्वय् हे मदय्
मगाःगु जूगु खैं कवातुक धिसिलाक न्युयना दिल ।

गुंलाया थोथी कार्यक्रम

गुंलागा—

आनन्दकुटी लय् लय् पर्ति बुगावैच्चंगु बुद्धपूजा
व धर्मदेशना कार्यक्रमकर्थं गुंपुम्ही खुन्दु भिक्षु सम्यक्-
ज्योति बुद्धपूजाया इवलय् नमोबुद्धायया व्याङ्गया याना
विज्यात । अये हे भिक्षु अश्वधोषं पुण्य धाःगु हे छी नुग-
लय् राग, द्वौप, व मोह आदि बलेशयात मदय् का छ्वयगु

खः छक्कः धर्मदेशना याना विज्यात । उखुन्हु निनय
भिक्षु कुमार कर्तिकयं बलेश मदय् का द्वयत सक्सिके
समचर्या, शान्तदान्त, ब्रह्मचर्यं व सकलप्रणीया उपर्य्
दया तयगु आदि गुणधर्म मदय् मगा: धकाः परिक्राण
पाठ व धर्मदेशना याना विज्यात । यथे भिक्षुसंघपाल थन
गुंला लद्धियंकं धर्मदेशना जुल ।

श्रीघः विहारय् लद्धियंकं भिक्षुसंघपाले धर्मदेशना
जुल । धर्मकीति विहारय् अनगारिका संघपाले न बुद्ध-
पूजा व धर्मदेशना जुल ।

गणमहाविहारय् न भिक्षुगणपाखे बुद्धपूजा व धर्म—
देशना सम्पन्न जुल ।

बलम्बुया प्रणिधिपूर्ण विहारय् भिक्षु गुणधोष बुद्ध-
पूजा व धर्मदेशना याना विज्यात ।

यस मणिभण्डप विहारय् भिक्षुसंघपाले धर्मदेशना
जुल ।

यस शावर्यसिह विहारय् बुद्धघोष भर्त्तिपाखे बुद्धपूजा
व धर्मदेशना जुल ।

इवेतया इयानकुटी अनया शामणेरपिनिपाखे बुद्धपूजा
व धर्मदेशना जुल ।

इवेतया अभिनव बोधिचर्याय न भिक्षु बोधिसेनपाखे
बुद्धपूजा व धर्मदेशना जुल ।

पाल्या तानसेनय् भिक्षु शाक्यानन्दपाले धर्मदेशना
जुल ।

बुद्धवलय् भिक्षु चुन्द शास्त्रीया पाखे धर्मदेशना जुल ।

यैद्या सुगन्ध विहारय् भिक्षु सुशोभनपाखे बुद्धपूजा
व धर्मदेशना जुल ।

यस्याया थेचो विहारय् भिक्षु ज्ञानपूर्णिकपाखे धर्म—
देशना जुल ।

आनन्दभूमिया न्हूपि आजीवन ग्राहक

१. श्री रत्नकाजी शावय, नारायणगढ

२. Mr. B. B. Bomzon, British Emba-
ssy Kathmandu.

गुठीया न्हूम्ह आजीवन सदस्य—

३. अनगारिका मागुण ।

ACT OF APPOINTMENT

Appointing suitable monks to suitable post and presenting of honorary credentials to the devout, compassionate and intellectual monks who endeavour to promote cause to Buddha Sasana have been a traditional practice of the Maha Sangha since the establishment of Buddha Sasana in Sri Lanka.

In felicitous appreciation of his outstanding proficiency in the Thripitaka, and his great endeavour to foster Buddha Sasana by writing more than 60 books in Nepali, Nawari and in English, and his efforts to create a righteous society in Nepal by establishing educational and religious Institutions like Anadakuti Vidyapeeth and by ordaining a large number of disciples in our Buddha Sasana, giving them proper education and also by establishing cordial and cultural ties between Nepal and Sri Lanka, and last but not least his efforts towards promoting World Peace.

We, the Maha Sangha of Sri Lanka appoint the Venerable Bhikkhu Amritananda of Nepal as

The Maha Nayaka Of Nepal

and confer on him honorary title

Tripitaka Visarada

Witness our hands this seventh day of August, One Thousand Nine Hundred and Eighty Four.

Hal gastota Devananda

Maha Nayaka Thera of Kalyani

Maha Sangha Sabha, Siyam Nikaya

Kosgodha Sri Dhammavansa Thera

President of Sri Lanka

Amarapura Nikaya.

Induruwe Uttarananda Thera
Maha Nayaka of Ramanna Nikaya.

2528
1984 August 7.